EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 29. novembril 1972

Nr. 92 (3730) 14. aastakäik

Esinduse majandus üha HALVENENUD Mured esinduskogus

majandusküsimused domineerisid Rootsi Eestlaste Esinduse erakorralist istungit 18. novembril Stockholmis Medborgarskola ruumides. Laekur Ilmar Laan raporteeris, et majanduslik olukord on halvenenud pärast eelmist Esinduskogu istungit ja kerkinud on pakiline küsimus, kuidas tegutseda, et puudujäägid väheneksid? Riik vähemusorganisatsiooni praegu ei toeta ja eestlastel on tulnud läbi ajada oma jõuga. Koosolekul tuletati meelde rootsi erakonnajuhtide sisserändajate ajakirjas avaldatud positiivset suhtumist vähemusgruppide organisatsioonide toetamisse. On teadmata aga, millal selline toetus kord teostub.

Koosolekul selgus veel, et Rootsi Eestlaste Esinduse büroojuhataja enam ei saa tegutseda oma ülesannetes täie tööjõuga nagu senini, kuna puuduvad summad palga maksmiseks. Tööturuvalitsus ei ole võimaldanud tema rakendamist senisel kohal arhiivitöö alusel — talle on öeldud, et ta võib igal ajal saada arhiivitööd, kuid mitte Esinduse juures — tehku seda mujal.

Nii ongi büroojuhataja Ahti Pae olnud sunnitud vastu võtma tööd väljaspoolt, et oma ülalpidamist kindlustada. Ta töötab seega Esinduse büroos oma vabal ajal.

Olukord, mida paljud esinduskogu liikmed ei pidanud normaalseks ega organisatsiooni tegevuse efektiivsusenõudele vastavaks. Arutati võimalusi, kuidas parandada finantse, m.h. rahvaesindajate enesemaksustamise kaudu ning aktsioonidega eesti avalikkuses.

Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskogu istungilt. Büroojuhataja Ahti Pae, kes Esinduse nõrga majanduse tõttu enam palka ei saa, olles omal kohal ainult ideeliselt vabast ajast, valgustas rootsi erakonnajuhtide vaateid vähemuste suhtes (pildil kõnelemas). Laua taga koosoleku protokollija Arvi Moor ja esinduskogu abiesimehed Valter Soo ning Felix Kello (EPL-foto Lepper)

Kuningas võttis vastu eestlaste AUAADRESSI

Kuningas Gustav VI Adolf võttis esmaspäeval, 20. novembril eriaudientsil vastu kolma eesti organisatsiooni esindajad — Eesti Komitee esimehe Artur Reintamme, Eesti Rahvusfondi esimehe Endel Kreppi ja Eesti Rahvusnõukogu esimehe Tõnis Kint — kes Tema Majesteedile üle andsid neade poolt alla kirjutatud kunstnik Otto Paju kujundatud auaadressi.

Auaadressi tekst oli järgmine:

Tema Majesteedile Kuningas Gustav VI Adolfile. Eesti Komitee, Eesti Rahvusfond ja Eesti Rahvusnõukogu õnnitlevad Teie Majesteeti 90. sünnipäeval ja avaldavad ühtlasi tänu niihästi selle elava huvi eest, mida Teie Majesteet juba ammust ajast on osutanud Eesti ja selle maa rahva vaimse ja ainelise kultuuri vastu, kui ka selle alatise heatahtliku suhtumise eest kümnetele tuhandetele eestlastele, kes Teise maailmasõja ajendusel leidsid endile uue kodu Rootsis. Ühtlasi soovime Teie Majesteedile palju õnnelikke aastaid.

Auaadress kujutab endast kõrgekvaliteedilist kunstkäsitööd tumesinisest nahast kaantega, millele on paigutatud kullas kuninga monogramm. Tekst on ilukirjas pergamendile kantud. Kogu aadress on paigutatud erilisse nahaga vooderdatud kartongi, mis samuti kannab kuninga kuldset monogrammi.

Auaadressi üleandmisel pöördus Endel Krepp järgmise lühikese tervituskõnega kuninga poole. Kolme eesti keskorganisatsiooni nimel täname Tema Majesteti au eest, et meile on võimaldatud üle anda nende organisatsioonide auaadress Teie Majesteedile 90 a. sünnipäeva puhul.

Need üle 30-tuhande eestlase, kes on leidnud varjupaika Rootsis, on sügavalt tänulikud selle vastuluteku eest, mida rootsi ametivõimud ja rootsi avalikkus, nii Tema Majesteedi isa kui ka Tema Majesteedi enda valitsuse ajal on meile ülesnäidanud.

Peale auaadressi läbilugemist avaldas kuningas sügavat tänu üleandjatele ning palus tänu üleandjatele ning palus tänu edasi anda ka eesti kaasmaalastele ning nimetatud kolme organisatsiooni vastavatele tegelastele.

Järg. lhk. 8.

ERF, ERN ja EK esimehed (vasakult Endel Krepp, Tõnis Kint ja Arthur Reintamm) lossi õuel kuninga audientsile minnes (EPL-foto Lepper)

Valge Maja kiri:

KONVERENTS EI KINNITA PIIRISID

WASHINGTO N(VES) — Seoses 22. novembriks kavandatud [illegible]misega Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsi asjus on eesti võit sorganisatsioonid presidenilt ja vä ministeeriumilt taotlenud USA poliitika selgitamist Eesti ja teiste Bal i riikide küsimuses, nimelt kas m utuvas rahvusvahelises olukorras on ette näha ka USA poliitikas mingeid muudatusi. Nüüd pööras omakorda siinne läti keskorganisatsioon president Richard Nixoni poole märgukirjaga, tatoledes peale Läti ja teiste Balti riikide iseseisvuse taastamise ja inimõiguste kaitse ka raadiosaadete loomist ja sidepidamise ning liikumisvabaduse kindlustamist US ja N. Vene vahel.

President Richard Nixoni nimel vastas läti keskorganisatsiooni esimehele dr. Ilgvars Spilnersile presidendi eriassistent Roland L. Elliott, kes andis järgmise ametliku seletuse:

USA jatkab Läti, samuti Leedu ja Eesti rahvaste enesemääramise õiguse toetamist. Nagu teie teate, ei ole meie kunagi tunnustanud nende riikide annektieerimist N. Liidu poolt. USA see hoiak ja aktsioonid on olnud kooskõlas selle poliitikaga ning on pikemat aega olnud avalikult kinnitatud Läti viimase vaba valitsuse diplomaatiliste ja konsulaaresindajate tunnustamisega, samuti USA valitsuse ametisikute seletustega avalikus kirjavahetuses ja mitmesugustel avalikel foorumitel, kaasa arvatud ka UN.

Mis puutub Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsi, siis USA vaatab kavatsetud konverentsile mitte kui kokkutulekule, mis määratud Euroopa poliitilise ja sotsiaalse jagunemise jäädvustamiseks, vaid kui ühele aammule pinevuse vähendamiseks ja Ida- ning Lääne-Euroopa rahvaste vaheliste kontaktide suurendamiseks.

Mitmetel juhtumitel on üles tõstetud küsimus USA initsiatiivist UN-is Balti riikide iseseisvuse taastamise ja seal vabade valimiste korraldamise küsimuse ülestõstmiseks. Praegu aga [illegible] ühine suur enamus UN-i liik-

Järg. lhk. 8.

Tallinna TV "pime" SOOMES

Soome ajaleht Uusi Suomi kirjutab oma 22. nov. numbris, et Tallinna televisioonisaateid pole Soomes juba kaks päeva näha olnud. See johtuvat ilmastikulistest teguritest, nagu arvatakse Soome ringhäälingu televisioonikeskuses. Kuna viimasel ajal on esinenud järske muudatusi ilmastikus, pole taolised nähtused haruldased ja viga peaks olema Tallinna poolel.

On ka võimalik, et Tallinna nõrgajõulisel saatjal on mõni defekt, mis sunnib programmi edasi andma tavalisest nõrgema jõuga. Porkkalas asuva ringhäälingu relee-ülekandejaam sai küll Tallinna hääle kätte 21. nov. õhtul, aga pilt jäi ikkagi saamata.

Libe tee töi surma

Stockholmi eeslinnas Bredängenis sai 18. novembri varahommikul autoõnnetusel surma 32-aastane Kalle Volbek, kes elas Värbergis.

Õnnetus juhtus varahommikul kella 4 ajal ja pealtnägijaid ei olnud. Ilmselt kaotas juht libedusega kontrolli auto üle ja see tormas vast valgustustulpa. pohtsei arvates oli juht teel oma koju Värbergi.

Eesti Raamatukogu Akadeemia Eep 205

EPL *29. novembril 1972*

EESTLUSE FOND

Vaba eestluse ettevõtmistes on saanud piduriks rahapuudus. Kuigi eestlased kõikides asukohamaades on saavutanud korraliku majanduslik taseme, ei ole nad suutnud luua suuremaid fonde, milliste protsendiitulud aitaksid finantseerida suuremaid ühisüritusi ja rahvuslikke hädavajadusi. Veel enam — eestlased ei ole suutnud sageli tagada isegi omaenda valitud esinduste majandust, nagu näiteks selgelt ilmneb Esindusegi majanduskriisist siin Rootsis.

Kõik on aga ühisel üksmeelsel arvamisel, et eesti asja tuleb ajada, üritusi tuleb korraldada ning kultuurielu ülal hoida. Siin Rootsis me taotleme vähemusena ja maksumaksjaina selleks riigi abi, kes ju tõele au andes aastate jooksul meil paljugi vajalikke asju on käigus hoidnud, näit. eesti koolid, kuid kelle toetusvormid on senini sporaadilised ja ajutised ning tulevad fikseerimisele töenäoliselt alles siis, kui Sisserändajate uurimiskomisjon on oma töö lõpetanud ja vastavad ettepanekud teinud.

See aga lähendab vajadust oma asju edasi ajada ja vastu pidada, mitte v ä l j a s u r r a vahepeal. Kui eesti lai avalikkuse seda tõsiasja mõistab, siis võib uskuda, et pingutused kannavad ka vajalikku vilja. Ei tohi unustada, et eestlased näit. siin Stockholmis on kümmekond aastat toime tulnud eesti kooli majandamisega ilma välisabita — siis kui eestlaste üldine standard oli märksa nigelam.

Nii siis on põhjust mõtelda meie majandusküsimustele tõsisemalt. Mitte ainult organisatsioonide, vaid ka kultuuriliste ilmingute, nagu seda on eesti raamat ja ajakirjandus, üha raskenevatele majandusliku oludele, kus ju ainsaks rohuks saab olla t a r b i m i m i s e kõrgel tasemel hoidmne. Nendes kahes sektoris ei ole muud vaja kui lugejaid-tellijaid, inimesi, kes teadlikult soodustavad hädavajaliku institutsioonide ülalhoidmist omaenda rahvuslike vajaduste rahuldamise kaudu.

Summad, mida tuleb aastas ohverdada ei ole kuigi suured. Kuid kui on küsimuses suured ühisüritused, siis on tihti vaja kiiret ja tugevat majanduslikku tausta. Ühisüritused, nagu seda oli äsjane ülemaailmne kokkutulek, kus majanduslikku riski kandis Kanada eesti ühiskond, kes seda pidi tegema kahtlemata värisevi südamel, kuna puudus ettekujutus, kuidas asi läheb. Puudusid ka ressursid, mis oleksid julgustanud veelgi rohkemale. Kuid, nagu teame, kõik õnnestus. Õnnestus nii, et lõpparves on oodata soliidset ülejääki.

Arvestades meie organisatsioonide kroonilist rahapuudust on muidugi puhtinimlikult mõistetav, kui Kanada Peakomitees kui ka väljaspool on kerkinud miitmesuguseid ettepanekuid ülejäägi kiireks kasutamiseks eeskätt korraldavate ja riskeerinud organisatsioonide kasuks. See oleks paljude hädaliste vajaduste lahendamiseks. Teiselt poolt aga ei saa unustada, et eestluse enesesäilitamisprotsessis on ka edaspidi vaja suuri ponnistusi Eesti Päevade tüübist globaalsete kokkutulekutena ja alati ei ole korraldajaiks nii tugevad rahvusgrupid kui seda on Kanada eestlaskond.

Siis on vaja garantiireserve ja mis oleks loomulikem kui moodustada need reservid seekordsest ülejäägist. Nii nagu seda ette pani peakomitee esimees Robert Kreem. Tuleb müts maha võtta, et ka ise majanduslike raskuste küüsis oleva Rootsi Eestlaste Esinduse hoiak küsimuses on, nagu see nähtus esimehe Karupää sõnavõtust, puhtideaalistlik: seda kapitali ei maksa kohe kergekäieliselt laiali tassida, vaid jätta aluskiviks edasiehitamisele.

Ei ole põhjust nüüd, kus võimalus on ühte soliidsemat fondi luoma hakata ja aluskapital üldsuse abiga on tekkinud, seda kohe laiali tassida. Muidugi võib, nagu Esinduse esimeeski üles, teatud protsent reserveerida ühiskondlikeks hädavajadusteks, kuid samal ajal tuleb peaosaga talitada nii, et see hakkaks kasvama ja intresse kandma. Intresse, mis kapitali kasvamisel automaatselt lahendavad mitmeid majandusliikke vajadusi eestluse sektoris.

Alles hiljuti teatasid lätlased, et nad on alustanud aktsiooni 100.000 dollari kogumiseks, mis moodustaks läti ühisfondi ja mille protsendid finantseeriksid kultuurivajaudsi. On selge, et ka meil on selist eestluse fondi vaja ja siin on võimalus avanenud ülemaailmse kokkutuleku tulude kaudu.

KLA

VAHETUS

Niipea kui tegemist on idariikidega, siis tuleb alati mängu mõiste "kultuurivahetus". Seda mõistet tarvitatakse isegi erilepingute sõlmimiseks, kuigi läänеriikide ja demokraatiate vahel selliseid lepinguid kunagi pole sõlmitud. Põhjuseks on muidugi see vaimne raudeesriie, mis füüsilise kõrval on idariikide endi poolt üles ehitatud ja mis takistab loomulikku, vaba kultuurivahetust.

Ja kui kultuurivahetus toimub, siis peab see tingimata toimuma nendel tingimustel, mida diktatuur ise pakub. Vahetus peab nimelt toimuma selliselt, et kõik, mis tuleb läänest, peab minema läbi kontrolli, st.t. tsensuurifiltri ja kui nüüd lääs selliseid kultuurivahetuse-kokkuleppeid sõlmib, siis eranditult tähendab see kommunistliku poole kontrollitingimuste aktsepteerimist, samal ajal kui läänepoolne kontrahent ei sea mingeid tingimusi sel lihtsal põhjusel, et demokraatias ja trükivabaduses ei ole võimalust kohaldada kitsendusi.

Tulemuseks on eelis idale, kes võib vabalt läände suunata osavat propagandat kultuurivahetuse sildi all, samal ajal kui kõik, mis idakodanikke võiks läänesõbralikumaks mõjustada, idas armutult tagasi tõrjutakse.

Ka eestlastel on omad kultuurivahetuse-probleemid kodumaaga, nagu me kõik teame. Tingimused on täpselt samad. Okupatsioon ja okupant võivad läänes oma kultuurivahetust pakkuda ja samuti propagandat ilma ühegi takistuseta, samal ajal kui läänest vaevalt midagi läbi politrukkide ja tsensorite nõelasilma pääseb. Vaba eestluse raamatukultuur näit. selle tõttu isegi ilukirjanduse osas ei pääse rahvani.

Kõik kultuurivahetus peab toimuma ka meie osas okupatsiooni tingimustel. See kehtib ka selle aktiivsuse kohta, mida okupatsioon viimasel ajal Rootsi suunas avaldab. Nagu selgub, ei saa midagi toimuda ilma otsese Moskva vahenduseta. Eesti rahval ei saa olla o m a vabu kultuurikontakte.

VÄLISKOMMENTAAR

Vägede vähendamise ümber

Ida ja Lääne vaheliste läbirääkimiste sarjas on lähemal ajal oodata erikonverentsi vägede vähendamiseks Kesk-Euroopas. Rida lääne kaitseorganisatsiooni NATO liikmesriike on mitmele Varsaavipakti maale saatnud kutse kokkutulekuks Shveitsi pealinnas Bernis eesmärgiga alustada läbirääkimisi "vastastikuseks tasakaalustatud vägede vähendamiseks".

Kutse taga seisvad Ühendriigid, Suurbritannia, Lääne-Saksamaa, Belgia, Holland ,Luksembur gja Kanada. Kõrvale on jäänud Prantsusmaa, mis de Gaulle ajal lõpetas sõjaväelise koostöö NATO-ga, kuid kuulub edasi Atlandiliitu ja erikokkuleppel Bonni valitsusega hoiab jatkuvalt üht suuremat väekoondist Lääne-Saksamaal.

Kutse läbirääkimisteks on saanud Nõukogude Liit ja Kesk-Euroopas paiknevad Ungari, Poola ja Tshehoslovakkia. Neile lisandub Ida-Saksamaa erikutse põhjal, mille ta on saanud Lääne-Saksa valitsuse vahetalituse kaudu. Kava kohaselt peaks kõnesolev konverents Bernis algama 31. jaanuaril 1973.

Loetletud riigid kuuluvad muide arvuliselt suurema maadekogu hulka, millede esindajad on vahepeal alustanud läbirääkimisi nn. Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi ettevalmistamiseks suursaadikute tasemel. Ettevalmistavad läbirääkimised **töötavad nõuda aega nõnda, et** tähendatud konverentsi enese kokkutulekut võib loota alles tuleva aasta suvel. Nii kujuneb tegelikult olukord, kus läbirääkimised "vastastikuseks tasakaalustatud vägede vähendamiseks" Kesk-Euroopas käivad rööbiti "julgeoleku ja koostöö" probleemide arutamisega **Euroopas** üldiselt.

Nagu hiljuti selgus, on teatud side läbirääkimiste mõlema sarja vahel tõepoolest olemas. Vastav kokkulepe on toime tulnud oktoobri algul, kui president Nixoni erivolinik Henry Kissinger pidas pikemaid läbirääkimisi Kremli peamehe Brezhneviga Moskvas.

Läbirääkimiste tulemusena on siis saavutatud kokkulpe, et ettevalmistavad nõupidamised Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi kokkukutsumiseks võivad Helsingis alata novembrist tingimusel, kui läbirääkimised vägede vähendamise küsimuses algavad tuleval jaanuarikuul Bernis. Brezhnev on ainult vastumeelt andnud järele Kissingeri vastavale nõudmisele, et mitte ajada nurja selle suure konverentsi kava, mida Nõukogud on kaua taotlenud.

Läänerliigid omalt poolt on seevastu pikemat aega kahelnud Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi otstarbekohasuses, kui ühtaegu teisal ei asuta vägede vähendamise küsimuse arutamisele Kesk-Euroopas .Kuna Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsist võtaksid osa ka erapooletud maad ja muud riigid, mis ei kuulu ei NATO ega Varssavipakti liikmete hulka, siis ei või ka vägede vähendamine Kesk-Euroopas kuuluda selle suure konverentsi päevakorda.

Lääne nõudmiseks jäi, et õigeks foorumiks vägede vähendamise küsimuse arutamisel on riigid, mis asuvad Kesk-Euroopas või peavad oma vägesid seal. Mis puutub läbirääkimistesse endisse, siis peaksid need käima enamvähem rööbiti Euroopa julgeoleku- ja koostöökonverentsi arenemisega. Selle konverentsi ettevalmistamise stardile järgnevad läbirääkimised vastastikuse tasakaalustatud vägede vähendamiseks.

Kui need arenevad soodsalt, siis võiks julgeolekukonverents ise kokku tulla eeloleval suvel. S[illegible] neksid siis 1973 sügisel lõ[illegible] mised vägede vähendamis[illegible] läänes. Põhimõtteline ots[illegible] vähendamise küsimuse [illegible] niivilsi Euroopa julgeoleku[illegible] stöökonverentsiga tehti [illegible] NATO-riikide nõupidamisel Bonnis mõõdunud kevadel.

Sellel järgnesid lääne kaitseorganisatsiooni voliniku pinnasondeerimised idariikides. Tulemuste kohta pole avalikkusele aru antud, kuid töenäolikult olid need küllalt positiivsed selleks, et Henry Kissinger võis president Nixoni erisaadikuna pidada oktoobri algul lõplikke läbirääkimisi Kremli peamehe Brezhneviga.

Siis saavutatud kokkuleppest lähtudes võis NATO astuda konkreetseid samme läbirääkimiste korraldamiseks vägede vähendamise küsimuses, nagu see nüüd on avalikkusele teatavaks saanud. Kas ja kuidas probleemi suudetakse lahendada, see selgub kunagi tuleval aastal.

A;K;

EESTI MAJA WALLING. 34-I

Tel. 114777 (majavanem)
218131 (perenaine)

● **Eesti Maja ajutised aktusiatunnistused** on nüüd võimalik välja vahetada aktsiate vastu. Seda saab isiklikult teha majavanema juures Eesti Majas Wallingatan 32 I tr 4.—15. detsembrini äripäevadel kella 12—17-ni, lisaks neile aegadele õhtutel kella 17.30—19.30-ni teisipäeval 5—1. neljapäeval 7—1, esmaspäeval 11—1 ja reedel 15—1 detsembril. Loomulikult saab aktsiaid ka postiteel välja vahetada. Sellisel korral palume saata ajutine tunnistus aadressil AB Eesti Maja juhatus Wallingatan 32, 111 24 Stockholm, kusjuures soovitud dokument tuleb postilunaga.

Siinkohal võiks teatada, et isikud, kes on huvitatud ev. vabaks jäävate aktsiate omandamisest võivad end samas ostujärjekorda üles anda.

● **Tegevusest Eesti Majas** võib rõõmuga konstateerida, et üritusete hulk majas on pidevalt kasvanud. Seetõttu palume nii vara kui võimalik võtta kohtakt ruumide üürimiseks, et soovitud päeval oleks võimalik üritust läbi viia.

DDR ja BRD said Soome tunnustuse

Soome andis tunnustuse mõlemale Saksa riigile, s.t. Lääne-Saksale ja DDR-ile. Välisminister Ahti Karjalainen teatas valitsuse otsusest telegrammiga oma kolleegidele, Walter Scheelile Bonnis ja Otto Winzerile Berliinis.

Karjalainen toonitab, et Soome valitsus loodab tugevdada ja arendada sõbralikke suhteid mõlema Saksa riigiga. Bonn omalt poolt märgib, et läbirääkimised diplomaatilise tunnustuse puht-praktiliste menetluste asjas on käimas. Tunnustamisega kaasneb näiteks suursaadikute määramine mõlemate riikide pealinnadesse jne. Edasi teatab Bonn, et Lääne-Saksa ja DDR-i vaheline pöhileping signeeritakse Ida-Berliinis 21. või 22. detsembril, kusjuures Lääne-Saksa poolt kirjutab alla kantsler Willy Brandt. Seega tunnustatakse formaalselt kahe saksa riigi olemasolu. Leping võimaldab nii Lääne-Saksale kui ka DDR-ile taotleda sissepääsu UNO-sse. (JA).

KALEV KAOTAS

Eesti korvpalliklubi "Kalev" mängis eelmisel pühapäeval 4. divisjonis Räcksta vastu ja kaotas 43—75 (poolaeg 25—31). Sellega asus Räcksta divisjoni etteotsa võrdse punktigarvuga — mõlemil meeskonnal on 8 punkti viiest mängust.

"Kalevi" kaotuse üheks põhjuseks oli ühe "meeskonna tala" eemalviibimine välismaal. Nüüd suudeti teisel poolajal Räckstale järele jõuda ja 10 minutit enne vilet oli "Kalev" ainult 2 punkti järel. Siis aga tulid foulid ja kalevlaste mängust eemaldamised ning Räcksta kindlustas tugevasti oma edu ning võidu.

Kalevi treening toimub kolmapäeviti kl. 20—22 Kärrtorpi hallis. Korvpallimänguhuvilised noored on teretulnud.

Surmaotsus PSKOVIS

Pskovi linna regionaalkohus mõistis mahalaskmise läbi surma eestlase L. Saukase. N. Liidu uudistebüroo Tass nimetab Saukast natsionalistiks, "kellele hitlerlased jagasid medaleid selle eest, et ta hävitas venelasi ja valgevenelasi".

Tegemist on seega sõjaroimari-protsessiga, kusjuures tuleb märkida asjaolu, et N. Liidu seaduste taolised roimad kunagi ei aegu. Ainuüksi viimase kahe aasta jooksul on Sovjeti aladel surma mõistetud 30 isikut, kes saksa okupatsioni ajal töötasid koos natsistidega ja võtsid viimaste roimadest osa.

Teine surmaotsus langetati Leningradi sõjakohtus, kusjuures surmamõistetu Bodlini kaks kaastöölist mõisteti 12 ja 15 aastaks sunnitööle. Bodlini kohta märgib Tass, et kaebealune "oli Hitleri armees seersant ning metsiku, fanaatilise julmuse alal meister". (EPL/JA).

Nato taunib Brezhnevi doktriini

Nato peatab kõik N Liidu katsed legaliseerida niinimetatud Brezhnevidoktriini eelseisvatel julgeolekuläbirääkimistel, sõnas Nato peasekretär Joseph Luns.

Brezhnevi-doktriin viitab poliitikale, mille arendas välja N Liidu kompartei juht Leonid Brezhnev ja mis annab Sovjetile "õiguse" sõjaliseks interventsiooniks, juhul kui mõni idabloki-riikidest hakkab nihkuma läände. Viimati sai Brezhnevi-doktriini tunda Tsehhoslovakkia.

Luns, kes esines kõnega Nato täiskogus, sõnas muuseas, et Brezhnevi-doktriini heakstunnistamine tegelikult on üks lõksudest, mille N Liit on julgeolekukonverentsil üles seadnud. Edasi toonitas Luns, et Nato kavatseb Sovjetiga kõnelda "jõupositsioonist" Euroopa julgeolekukonverentsil, ka siis, kui teemaks on sõjaliste üksuste kärpimised. (EPL/JA).

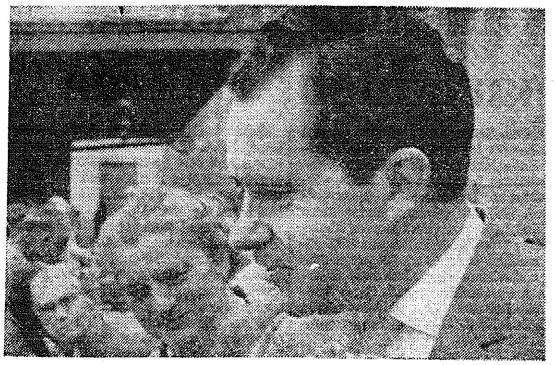
EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 147:-
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:-
Kuu ..... kr. 15:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1972

Mängib ohtlikku mängu?

USA-eestlaste hoiak opinioonuurimuses "Sümpaatia" Maole?

NEW YORK (ME) — Magister Mäido Kari Washingtonis teostas oma kolmanda ringkirjalise ankeedi: võitlejate ühingute ja teiseti poolt USA-eestlaste keskorganisatsiooni Eesti Rahvuskomitee liikmeskonnas. Mag. Kari konstateeris selle juures teatud erinevusi USA-s asuvate eesti sõjameeste ja Rahvuskomitee saadikute mitmetes küsimustes.

Kõige suurem n.ö. poliitiline erinevus ilmnes Eesti kui Moskva satelliitriigi küsimuses. Nimelt sooviti ankeedis teada, kas vastaja toetaks ideeliselt Balti riikide (N. Liidu) satelliitriikide staatust kui täisvabadust (iseseisvust) ei saada. Võitlejate ühingute liikmeskonnast saabunud vastuseist enamus oli satelliidiseisundi vastu, asetades ilmselt kaardi täieliku iseseisvuse nõudmise lauale.

Esinduskogu kui USA eestlaste rahvusparlamendi liikmete eraviisiline seisukoht kujunes aga hoopis "pehmemaks" sõjameeste omast.Täpselt 50 prots. toetasid niisugusel juhul satelliitriikide staatuse ideed Balti riikidele, 45,5 prots olid vastu ja 4,5 prots. ei omanud kindlat seisukohta.

Tegemist ei ole muidugi Rahvuskomitee ametliku seisukohaga. Ankeedile vastas liikmeist 44 protsenti, seega mitte kõik. Mõtlekäik oli vastajatel umbes selline: "parem pool muna kui tühi koor"...

Teatavasti rida aastaid tagasi möjus otse pommina teade, et näiteks paar-kolm USA eesti nooremapõlve haritlast olid omal käel saatnud märgukirja USA välisministeeriumile ja selles püüdnud ka põhjendada vajadust Balti riikidele (Moskva) satelliitriikide seisundi saamiseks.

Sellele järgnes meie ajakirjanduses j.m. ägedakujuline poleemika, rõhuvalt tauniva laadiga selle idee kergitajate suunas. See küsimus kadus seejärele tükiks ajaks avalikkuse päevakorrast.

Üks siinne kogenud poliitik tähendas, et vaevalt Kreml tahab enese käest midagi ära anda vabatahtlikult või rahulike vahenditega. Baltikumi mingikujuline vabanemine punasest türanniast võib tulla ikkagi ainult suuremate "raputavate" sündmuste tagajärjel. Satelliitriikide seisundis oleks praegusega mitte just palju vahet, kõige suurem kasu võiks olla vaid selles, et saadaks ehk riilvistada venestamist Balti riikides.

Teise üsna huvitava tähelepaneku võib teha ankeetide tulemusi analüüsides selles, et USA eestlaskonnas on kasvanud mingi lootus või sümpaatia Puna-Hiina suunas.

Kiidetakse rõhuvalt heaks president Nixoni Pekingile lähenemise poliitikat ja toetatakse mõtet, et Puna-Hiinaga tuleks veelgi enam tihendada diplomaatilisi ja majandussuhteid. Seda mitte aga N. Liiduga, kus kaubalepingute sõlmimist j.m. Moskvaga läbikäimist ei kiideta kõiges mitte heaks.

Enamus vastajaist pooldab, et Balti küsimus tuleks püüda viia UNO ette. Arvatavalt eeldusel, kui on seal soodsat lahendust võimalik saada.

Üldiselt pooldatakse rõhuvalt, kohati absoluutselt vabariiklaste tegevust, ollakse president Nixoni seljataga — kuigi tema tööd hinnatakse "heaks" ja abipresident Agnew oma "eeskujulikuks" ja nõutakse enamat tähelepanu USA-s kasvanud kuritegevuse vastu võitlemiseks ja vahekordade ning suhtlemise alal N. Venega — milline senine pilt ei ole vastanuile vastuvõetav.

Paljud muud küsimused hõlmasid ankeetides USA sisemist elu sotsiaalsel, majanduslikul, kultuurilisel, sõjalisel j.m. alal.

Vaimulike teenistust pikendati

Rootsi valitsuse otsusega on pikendatud Stockholmi piiskopkonnas eesti ja läti koguduste vaimulike riigiteenistust ekstra-kiriku õpetaja palgaga.

Eesti ev. lut. koguduse hingekarjase Konrad Veemi teenistust sellel kohal pikendati 1974-da, Läti ev.lut. koguduse hingekarjase Osvars Sakarnisel 1973-da aastani.

Akad. eksamid

Lundi ülikooli ühiskonnateaduste fakulteedi lõpetas fil. kand. astmega **Astrid Saarsoo** Växjöst.

Uppsala ülikooli ühiskonnateadusliku fakulteedi lõpetas fil. kand. astmega **Mødis Kajandi** Uppsalast.

Uppsala ülikooli õigusteaduskonna lõpetas jur. kand. astmega **Aino Hansson** Uppsalast.

Stockholmi ülikooli sotsiaalliini lõpetas sotsionoomina **Maret Pajuste** Trängsundist.

Eesti kunsti, kirjanduse, helilaadide ja käsitööde Vahenduse Keskus. Eesti kingid.

Välis-Eesti & EMP

Tullportsgat. 174
T-peatus Hornstull (keskm. väljapääs).
Tel. 08/84 09 55

Avatud ärip. kl. 10—17 ja laup. 10—14. Postiaadress: Box 2171 103 14 Stockholm.

Kasutage meie kodumaa-pakkide vahendust!

Nixonil eelseisval neljal valitsusaastal vabad käed Mängib ohtlikku mängu...

WASHINGTON (ME) — President Nixon valiti ameeriklaste poolt tagasi oma teiseks ja seega viimaseks nelja-aastaseks valitsemisperioodiks tohutu suure häälteenamusega. Sellise suure enamuse on Ameerika ajaloos saanud ainult president Roosevelt 1937. aastal. Nixon ostis ameeriklastelt selle poolehoiu sellega, et lõpetas ligi kolm aastakümmet kestnud külma sõja Moskvaga, kui ka Pekingiga. Üheksa aastat kestnud ja ameeriklastele kõige kallimaks läinud sõda Vietnamis arvatakse olevat lõpukorral, kuigi hetkel käib veel pommitamine ja pauguvad kõik rasked relvad. Sõda peetakse lõppenuks selle tõttu, et Hanoi möödunud märtsi kuu lõpul alanud rünnak Lõuna-Vietnami vastu on lõppenud täieliku kaotusega. Kommunistid on veendunud, et neil pole võimalik seda sõda võita lahtisel lahinguväljal. Kuid neil on tekkinud soodsad väljavaated võita omale Inod-Hiina ruum poliitiliselt.

Kõik hääled kõnelevad hetkel Hanoi kasuks ja president Thieu jutt, et Washington on müünud Lõuna-Vietnami Hanoile jääb vaid hüüdjaks hääleks kõrbes. Kui ei suutnud aidata Saigoni pool miljonit USA ja teiste riikide sõdurit, siis ei suuda vaherahu puhul neid kaitsta kommunistlikude sisside vastu ja mõnisada relvastamata välisvaatlejat.

Kuid Nixoni võit on ainult tema isiklik võit, vabariiklaste partei jäi vähemusse nii senatis, kui ka esinduskojas. President on seega seotud demokraatidega nii kätest, kui ka jalgadest ja demokraatide parteis valitseb McGoverni äärmiselt pahempoolne vaim.

Nixon sai selle valimisvõidu ainult selle tõttu, et ta on alaaud väga ohtlikku mängu vaba maailma julgeoleku arvel — koostöös kommunistidega kõikidel rinnetel.

Selleks, et osta Mao kommunistide sõprust jäeti maha Formoosa, järgmise sammuna on loovutamise meeleoludes algasid Euroopa julgeoleku konverentsi eelläbirääkimised Helsingis. Näib nii, et Nixoni vahendaja ja läbirääkija Henry Kissinger lahendab maailma probleeme, mitte Ameerika rahva, vaid Iisraeli riigi ja Venemaa juutide julgeoleku seisukohalt. Moskval tarvitseb vaid teha mõnesuguseid kontsessioone N. Liidu juutidele ja Kissinger on nõus selle eest loovutama USA ja maailma julgeoleku.

Põhjusi miks Nixon on läinud nii heldekäeliseks kommunistidele on mitmeid, kuid kõige enam surus Nixoni äärmusse demokraatide presidendi kandidaat McGovern, keda nimetati avalikult Hanoi kommunistide hääletoruks.

Kõige ohtlikumaks on muidugi Nixoni riigikaitse poliitika. Tema kavade järgi lõpeb juba järgmisel aastal sundsõjaväeteenitus ja USA läheb üle palgasõduritele. Ajalooline areng ja pikaleveninud Vietnami sõda on viinud US Amitte ainult teise järgu suurvõuks, vaid maailma rikkama maa seisundist vaese völgla-se olukorda.

1950.a. omas USA absoluutse sõjalise üleoleku nii aatomrelvade, kui ka konventsionaalsete relvade alal N. Liidust. 1960 aastatel muudeti seda seisundit ja deklareeriti, et USA ja maailma julgeolekuks on küllaldane pariteet, sõjaliste jõudude võrdsus N. Liiduga.

1972.a. Nixoni kanossasõidud Pekingisse ja Moskvasse ning relvastuse piiramise lepped viisid USA olukorda, kus sõjaliste jõudude vahekord on kolm kahe vastu N. Liidu kasuks.

1975 aastaks on sõlminud lepete järgi see vahekord kaks ühe vastu N. Liidu kasuks. Valges Majas räägitakse praegu, et kui N. Liit selle aja jooksul ei näita rahu tahet, siis algab uus relvastuse võidukäik.

Selles meeleolus algasid Helsingis Euroopa julgeoleku konverentsi eelläbirääkimised, millest peale USA ja Kanada võtavad osa ca 30 Euroopa riiki. Nii ühisturu maad, kuid eriti ülejäänud Lääne-Euroopa riigid on ainult väljas selle eest, et iga hinna eest kaubelda kommunistlikkude riikidega. Kaks eraldi Saksamaad on juba tõsiasjaks ja mõlemad taotlevad-Liitunud rahvaste organisatsiooni liikmekaarti. Demokraatide enamus kongressil pressib USA diviiside äratoomist Euroopast. Tõenäoliselt on N. Liit nõus osa oma diviise satelliitide juurest tagasi tõmbama, sest ta vajab neid Hiina piiril. Maha jääb tugev instruktorite ja politrukkide kaader.

Sõjalised vaatlejad leiavad, et eelolevad kolm aastat on kriitilised Vene ja Hiina vahekordades. Vaherahuga Vietnamis laieneb N. Liidu otsene mõju Indo-Hiina ruumis. India on juba N. Liidu huvipiirkond ja sellega on Hiina Venemaa poolt ümberpiiratud.

Mao Tse-tung on vana ja haige ning Chou En-lai ja teised Mao juhid on kõik kõrges vanaduses. N. Liidul on paras ja õieti viimane aeg hävitada Hiina aatomrelvastust, sest 1975. aastaks arvatakse Hiina omavat juba nii palju aatomrelvi, et ta võib hävitada nii N. Liidu, kui ka iga teise maa sõjalise võimsuse. Välisvaatlejad märgivad, et praegu käib tohutu propaganda kampaan aiN. Liidus Hiina vastu.

Selles olukorras ei ole loota, et USA Kauge-Idast saab hetkel täielikult lahkuda. Seda ei luba juba võimalik N. Liidu ja Hiina konflikt.

Jaapan on praegu küll USA aatomrelvade varju all, kui dJaapani majanduslik ja sõjaline võimsus kasvab ja USA pole võimeline kontrollina, millises suunas Jaapan oma möju piirkondi arandab ja laiendab Ameerika Ühendriikide siserindel ei ole presidendil oma eeloleval neljal aastal midagi rõõmustavat loota. Inflatsioon, tööpuudus ,kuritegevuse tohutu tõus ähvardavad hävitada USA heaolu. Valges Majast on raske neid küsimusi reguleerida sest selleks oleks vaja nii osariikide, kui ka senati ja saadikute koja koostööd ja head tahet. Sinna valiti aga just hulk McGoverni meelseid rahvasaadikuid.

President Nixonil ei ole aga enam vaja arvestada sellega, et ameeriklased ta välja valivad. USA põhiseadus ei luba presidendi kolmandat korda tagasi valida. Selle tõttu soodatakse, et Nixon on oma viimasel valitsemisperioodil palju kindlamakäelisem ja iseseisvam.

Lahendamata probleeme nii maailmapoliitisel areenil, kui ka kodurindel on palju. Kui Nixon ameeriklasi tänas talle avaldatud suure usalduse eest, siis ta lubas olla kõikide ameeriklaste ja kõikide parteide ja rahvaklasside president. Tuleks loota, et ta seda lubadust ka täidaks ning siitmas peaks ka orjastatud rahvaste rasket olukorda.

AJK

Narva side Ivangorodiga

Seoses N. Liidu 50-nda aastapäeva tähistamisega on kodumaisedki ajalehed juba mitu kuud "juubelijuttude" teenistuses. Kõik, mis tehakse ja toimub või mida tulevikus plaanitsetakse, toimub N. Liidu asutamise 50-nda aastapäeva auks. Esineb pidevalt sõna "sõprus", muidugi ka "sõprussidemed" jne.

Et seejuures ka igapäevaseid fakte öeldakse, millest tavaliselt vaikides mööda minnakse, selgus ühes huljutises Sovjetskaja Estonias". NImelt on lehe 19. okt. numbris lühike artikkel kahe suure fotoga, mis näitavad Narva ketrustehase töötajaid telgede juures ning üht raudteelast liivavaguni juures. Artikli sisu võiks kokku võtta järgmiselt: Suur sõprus seob Narva linna elanikke Leningradi oblastis asuva Ivangorodi elanikega. Ivangorodlased käivad tööl Narvas ja narvalased Ivangorodis. Mõlemate linnade vahel on bussiliin ja "Narva annab Ivangorodile ja kogu Leningradi oblastile elektrienergiat, toiduaineid, vett ja tekstiiltehase mitmesuguseid tooteid, kuna Ivangorod annab Narvale ja selle ümbrusele liiva ja muid ehitusmaterjale". (EPL/KE).

SIIT ja SEALT

● USA kompartei peakorterisse heideti süütepomm, kui partei juht ja presidendikandidaat Gus Hall oli oma kõne lõpetanud. Hoone päästeti tuletõrje poolt.

MISOMEX

Uusi töötajaid Eesti Majas kogunenult Eesti Komitee ruumidesse. Vasakult Helga Kilvar, EK büroojuhataja ja abiesimees Heinrich Mark, Agnes Lepp-Kaasik, H. Kirsma, Arved Rossman (püsti), istuvad paremal H. Lelgus, A. Kiidla ja A. Tamm (EPL-foto Lepper).

Uued Eesti Maja "elanikud"

Stockholmi Eesti Maja sai novembrikuu keskpaigal uusi **elanikke**. Tarvitusele võeti nimelt vahepeal remonditud kolmandast korrusest suurem osa, kuhu asusid Drottninggatanilt üle kolinud Eesti Komitee oma allasutustega (Eesti Abi, Koolitoimkond, Noortetöö), Eesti Rahvusfond ja Balti Humanistlik ühing. Valmimas on ruum korporatsioon Filiae Patriale, kuna ÜS Põhjala jagab "humaniststidega" ruume. Samale korrusele asub lähemal ajal ka EEL Kpeapiiskop konsistooriumiga ning Stockholmi koguduse kantseleiga — remont on alles pooleli.

Teisel korrusel on kibe tegevus käimas Eesti Lasteaia uute ruumide ehitamisega. Need valmivad jaanuaris. Järgmise etapina tuleb noorteruumide kordaseadmine avarates keldriruumides, sissekäiguga otse tänavalt läbi vahepeal vabastatud äriruumi. Eesti Maja muutub üha rohkem tõeliseks eestlaste koduks ja asjaajamiskeskuseks.

Mitmerahvuseline Estonia ballett

Estonia teatri balletitrupis, mis saabub Rootsi on 38 tantsijat. Nagu selgub kavalehtedes soolotantsijate nimedest, kuulub truppi peale eestlaste ka teisi rahvusi — venelasi ja lätlasi, balletikoori kuuluvate nimesid ei ole avaldatud. Orkestrit ei ole kaasas — muusika on korraldatud kelilindi ja hääleküvendusseadmete abiga. See teeb võimalikuks esinemise Dramateni aval, mis ei ole sobiv muidu esinemisteks orkestriga.

Esimene esinemine toimub Stockholmis 3. detsembril, teine 4. detsembril. Plaanitsetud kahenädalasest turneest Riksteatri kaastegevusel ei tule välja, kuna teatri eelarve seda ei võimaldavat.

Nüüd on Rootsi-poolseiks korraldajaiks Stockholmi Dramaten, Södertälje Stads kulturnämnd ja Upsala Stadsteater koostöös Moskva riikliku kontsertbürooga. Uppsalas toimub etendus 5. detsembril, kuna Södertälje Estradis on kaks esinemist 6. ja 7. detsembril. Üldiselt loetakse Tallinna balleti kunstiliselt tugevaks. Programmis on ungarlase Bela Bartoki ballett "Võlumandariin" Mai Murdmaa lavastuses ja koreograafias, eestlase Veljo Tormise muusikale loodud "Luigelend" sama koreograafi lavastuses ja venelase Rodion Shtshedrini variant Bizet ooperi "Carmeni" teemale Enn Suve liberetoga, lavastusega ja koreograafiaga.

Solistideks neades ballettides on eestlased Tiiu Randviir (teadaolevalt silmapaistvaim praegusaja eesti tantsijatar), Juta Lehiste, Jaan Puusepp, Saima Kranig ja mitte-eestlased Olga Tshitsherova, Janis Garancis (lätlane), Aleksander Buldakov, Aleksander Basihhin, Anatoli Gussev, Erita Erkina, Vjatsheslav Maimussov, Natalia Lukashevitsh, Sergei Vorobjuv.

Etendusjuhiks ballettidele on Peeter Roos, lavapiltide autoriteks on Eldor Renter, Agu Püümann ja Mai-Liis Küla, ballettmeistriteks-repetiitoriteks Helmi Puur ja Niina Kurvits.

Nagu "Länstidningen" Södertäljes teatab, on kohalik teatri- ja muusikaintendent Harri Olt külastuse organiseerijaks, märkides, et see osutus võimalikuks tema Sveriges Radio ja Rikskonserter juures teenimisest saadud heade kontaktide tõttu vene riikliku kontsertbüroo Gosconcertiga Moskvas. See vene riiklik kontsertbüroo Gosconcert on nimelt reisi organiseerijaks.

Kuulõpp läheneb

UUENDAGE AEGSASTI

Eesti Päevalehe

tellimist, et lehe saamisel vahet ei tuleks. Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid Rootsis.

Saksamaa mälestab

KOBLENZ — Lääne-Saksa sõjavägi avas esimese Teise maailmasõja mälestusmärgi saksa sõduritele, keks langesid selles sõjas. Senini ei ole kuskil saksa sõdurile mingit mälestusmärki Teise maailmasõja langenute mälestuseks püstitatud.

Välismaa tööliste parlament Saksas

Lääne-Saksamaal viibib praegu ligikaudu 2,5 miljonit vöörtööliste-välismaalast kellede poliitilis-ühiskondliku integratsiooni peab võimaldama "Parlament für Gastarbeiter". Selleks esimene katse tehti Kölni ja Bonni vahel asuvas Troisdorfis kus töötab ligikaudu 5300 välismaalast-vöörtöölist (10 prots. selle väikelinna elanikkonnast). Nende parlamendile kuulub õigus kaasarääkimiseks ja -otsustamiseks kõigis selle tööstuslinna kommunaalala küsimusis.

Vöörtööliste-välismaalaste parlamendi loomine toimus Troisdorfis kohaliku linnavalitsuse initsiatiivil. Kui katse õnnestub, on kavas ka veel see, et "Parlament für Gastarbeiter" võib saata oma alalised esindajad ka linnanõukogu poolt valitavaisse komisjonidesse, kus siis ka vöörtöölistele kuulub täielik kaasarääkimise õigus. Ennekõike vajatakse seda kaasarääkimise õigust koolikküsimusis.

Näiteks õpib praegu linna koolides 350 kreeklaste last. Kuid lahendamist ootavad ka lasteaedade probleemid ning tööliste endi väljaõppe ja täiendamise küsimused, samuti korteriküsimused. On loomulik, et kõiges selles peab kuuluma ka välismaalastele-vöörtööliste õigus ettepanekute tegemiseks, et otstarbekalt ja kõiki rahuldavalt likvideerida praegu esinevad puudused.

Troisdorfi "Parlament für Gastarbeiter" töötab hoones "Haus International", mis avati 1971 kõigi välismaalaste kooskäimise kohana. Ka toimuvad selles majas nüüd kõik sakslaste ja vöörtööliste ühised kokkutulekud ja koosolekud ning kõik kursused. Lisaks töötab selles majas üks segalasteaed (kaks kolmandikku välismaalaste, üks kolmandik sakslaste lapsi), et nii võimaldada vöörtööliste lastele saksa keele õppimist.

Vöörtööliste parlamendi valimised toimusid juunis 1972. Kokku 5300 välismaalasest moodustavad suurema rühma kreeklased (2500 isikut), kelledele järgnevad hispaanlased, türklased, itaallased ja jugoslaavlased. Iga rahvus võis saata vöörtööliste parlamenti 10 esindajat. Need suutsid valida ainult kreeklased, hispaanlased ja türklased. Itaallased oma poliitiliste ja isiklike vastuolude tõttu valisid ainult 2 ja jugoslaavlased 6 esindajat.

Naisi valiti sellesse parlamenti kolm, kõik hispaanlannad. Valimas käis ainult 50,4 prots. kõigist hääleõiguslikest. Kõige aktiivsemad olid türklased (valimas käis 55,4 prots. kõigist hääleõiguslikest), kõige passiivsemad itaallased (36,4 prots.) Parlamendi esimest koosolekut, kus tuli valimisele selle parlamendi esimees, juhatas Troisdorfi bürgermeister. Koosolekul otsustati, et itaallastele ja jugoslaavlaste korraldatakse lähemal ajal nn. järelvalimised et ka nende esindajate arv tõsta kümnele. Et kõik rahvused omavad selles parlamendis võrdsel arvul esindajaid, see väldib kas ühe või teise rahvuse eelistamise ning loob kõigi vöörtööliste probleemide (mis ju kõigile ühised) lahendamisel tasakaalu ja võrdsuse.

Troisdorf on esimene katse likvideerida esine vvälismaalaste-vöörtööliste isolatsioon, sest just see isolatsioon põhjustab sageli üksteise vääriti mõistmist ja vastuolude tekkimist. Sakslaste poolt rõhutatakse, et "gastarbeiter" ei ole mitte ainult tööline, vaid täisväärtuslik inimene, kellele peavad kuuluma kõik õigused ja kes ise määrab, kuidas ta korraldab oma elu. Kui Troisdorfi katse osutub edukaks, on kavas ka teistes välismaalaste-vöörtööliste keskustes (või isegi Saksa Liiduvabariigi ulatuses) organisatsiooni "Parlament für Gastarbeiter" loomine.

Telefoni kasutamine keelatud

MOSKVA — Usaldatavaist allikaist lähtunud teated kirjeldavad, et N. Liidu valitsus on keelanud telefonikasutamise kogu N. Liidus nendele, kellede tegevust peetakse vaenulikuks "riigi edule ja üldisele korrale".

Teadete kohaselt on vastav määrus olnud kehtiv juba s.a. 31. augustist. Tuntud opositsioonitegelased ja samuti juudid on ütelnud, et nende telefoniühendused on juba mõnda aega katkestatud, ilma et oleks nendele katkestamise põhjust teatatud.

RIIN RIVANOOLI veste

KES ON EESTLANE?

Hiljuti oli üks tark mees ajakirja "Time" veergudel kanadalase kohta seletanud nii:

"Kanadalane on see, kes joob inglise portselanist teetassist brasiilia kohvi nautides sinna juurde prantsuse konjakit. Ta istub taani tugitoolis ja on parajasti oma saksa autoga koju jõudnud itaalia filmi vaatamiselt. Siis haarab ta oma jaapani sulepea järele ja kirjutab enda poolt valitud parlamendiliikmele kaebekirja ameerika mõjude ja ülevõimu kohta Kanadas".

Mõnikord on kole raske selgeks teha sedagi, kes on eestlane. Kas on eestlane see, kelle vanemad on eestlased, aga kes on võõrsil sündinud, ei oska eesti keelt ega pea end eestlaseks, või kuidas on lood selle mustanahalisega, kes kõneleb eesti keelt ja kelle ema on eestlane, isa aga neeger?

Lihtsam on iseloomustamisega. Üks nimekas eesti mees ütleb, et eestlase iseloomuomadusiks on rahutus, keerukus, kõvadus, mitmekihilisus, jutukus, retoorika, paatos, ebakindlus, ülekompenseeritus alaväärsustundest, väiklus, öiendamine, ajaloolisus, visadus, kohanemisvõime, rahvusvahelisus jne.

See kõik on segane ja asja selgeks ei tee. Sellepärast meie Margaritaga panime pead kokku ja tegime hoopis põhjalikuma töö.

Oma uurimise tulemused oleme alljärgnevalt kirja pannud.

EESTLANE ON SEE

- **kellele jonn on Jumalast loodud,**
- **kes ütleb "Kurat!", kui talle varba peale astutakse,**
- **kelle südant löikab kui kreissaega, kui teisel hästi läheb,**
- **kes ütleb, et teise eestlase maja on ilusam ja kallim, ootabaga sealjuures, et seda sama ta enda oma kohta öeldakse,**
- **kes ei ihalda ligemise vara ega pudulojust, naist aga küll, sest see ei kuulu pudulojuste ega vara hulka,**
- **kes naisele ja lastele hirmu ja armu annab ja perekonna pea tahab olla,**
- **kes oma naist ei peksa, aga kui vihaseks saab, võib mossitada mitu kuud järjest,**
- **kes tahaks mitte üksi oma kodu vaid kogu maailma aiaga piirata,**
- **kes õpetab oma lapsele eesti keelt ja kui ei opeta, siis tahab, et eesti kool selle paugupealt ära teeks,**
- **kes räägib küll palju keeli, aga nad kõik kõlavad ikka samamoodi kui eesti keel,**
- **kes ostab eesti raamatut ainult seniks, kuni ta raamaturiiul täis saab,**
- **kes ei salli näidendit, kus on sees unenäod või nägemused,**
- **kes on enda vabaks laulnud, aga laulab ka siis, kui vabaks ei saagi,**
- **kes avalikult vihkab kommuniste, aga salaja võib mõni isegi politruki külla kutsuda,**
- **kes koosolekul sõna võtab, siis ainult iseenesest kõneleb algteemat puudutamata, aga sealjuures oma eluloo ja tegemised jõuab viimaseni ära rääkida,**
- **kes on sirge seljaga noorest peast ega naljalt vaju küüru ka vanaduses.**

Uhh, ruumi jäi üle ja jutt sai otsa.

Aidake! Ootan teie kirjalikke nõuandeid teemal: "Eestlane on see, kes...". Saaksime ehk kogutgese täiendatud väljaande trükki lasta.

Festival Taurino Mehhiko stiilis

Mehhiko härjavõitlus

Selle arceni nimi on Plaza Mexico ja see olla suurim härjavõitluse areen maailmas... Ma näen plaanilt et istekohti on viiekümnele tuhandele ja et ringi läbimõõt on ca 50 meetrit. Aga praegu on madalhooaeg ja tõenäoliselt ei tule täna siia mitte enam kui 30 tuhat inimest. Peavärav on kaunistet teadagi skulptuuridega härgadest, sest nemad peavad siin ju surema.

Müüakse musti härgade kujusid, nukkamatadoore, härjasarvi, härjakarasid, mustale sametile maalitud toreadoorisid ja igasuguseid muid suveniire. Areena on kostrueeritud nagu maailmatu betoonkauss kuhu pääseb tunnelite süsteemi kaudu jamille sisseküljel on kitsad ja järsud istekohad. Need on muidugi ka kõvad ja mehed käivad ringi ning üürivad ühe peso eest patju istumiseks.

Orkestrid mängivad ajaviiteks pasodoobleid, ringi ümbritsev plank on punane, ring ise on kaetud kollase liivaga, ümberringi on reklaame ja nende hulgas ka Coca-Cola, rahvas on elevil ja pisut lärmakas. Väidetakse, et härjavõitlus on ainuke sündmus Mehhikos, mis algavat täpselt ettenähtud kella-ajal.

Teen kindlaks, et see ongi nii kui muusika vaheldub kahetaktiliseks marsiks ja ratsamees Philip II aegses mustas kostüümis ratsutab üle areene "sombre" poole peale ja peatub kohtuniku loozhi ees ning mütsi peast võttes küsib luba võitluse algamiseks.

Vaatan üle õla ja näen, et kohtuniku loozh on areeni kõige kõrgemal äärel, seal seisab hallis rõivastuses mees, võtab peast kaabu ja tervitab. Must ratsanik pöördub värava juures kust vahepeal on sisenenud tegelaste paraad — kõige ees kolm matadoori, kes täna peavad võitlema kuue härjaga.

Loen kavalt, et üks neist on alles kuueteistkümne aastane — aga härjad on ka alles kolmeaastased ja mitte viieaastased pullid kes võitlevad Hispaanias. Iga matadoori seljataga on tema abilised: peoonid, banderillerod, picadorid ja mozo de espades (toapoiss) — kokku seitse meest. Iga matadoori honorar on 50 tuhat pesod (ca 21 000 kr.) ja sellest maksab ta muidugi oma tiimi palgad.

Kõ.avad teravad trompetihelid, avaneb värav ja esimene härg tormab areenile. Teda on mitu päeva pimedas peetud ja valgus, muusikahelid ja rahva kisa jahmatavad teda. Ta jookseb ringi, mõirgab, otsib väljapääsu, ründab kõike mis areenal liigub ning peoonid oma kollaste või sarlakpunaste muleetadega jooksevad ta eest kaitseplankude taha või hüppavad üle barjääri.

Härg on täis jõudu ja teeb katset järele hüpata ning teeb kõige nelja jalaga õhus olles äkilise pöördeid. See meeldib rahvale ja kõik karjuvad "Olee, olee!" Tuleb matador ja teeb traditsioonilisi võtteid muleetaga kuni härg on eest libiseva riide ründamisest nõutu ja jääb seisma.

See on silmapilk kus tulevad areenale picadorid, nende hobustel on silmad seotud ja keha kaitstud paksu vaibaga, ka picadori jalg on terastorus, et härja sarved seda vigastada ei saaks. Nad liiguvad küljeti vastu barjääri nii et härg saab rünnata ainult ühelt küljelt.

Ta teebki seda ja puseb hobust ning püüab teda ümber liikata, aga hobune on vilunud ja toetab oma jalgadega vastu ja siis saab härg oma esimese haava — piik platseeritakse ta kaelalihastesse, see teeb kahe sentimeetri sügavuse haava ja veri voolab mööda turja.

Teda õhutatakse ründama kolmkorda ja saab seega kolm haava ning siis võtavad matadorid ta jälle oma muletade mängu ja lõpuks on loom väsinud ja lõõtsutab ja ühe asjatu rünnaku järele jääb ta areena keskele istuma nagu koer ja matador jalutab talle üleolevalt selga keerates eemale. Nüüd karjub rahvas "Canallero, canallero" — nad sõimavad härga argpüksiks.

Siis on kohal banderillerod — üksteise järele jooksevad nad härjale vastu, hüppavad viimsel hetkel ta sarvede eest kõrvale ja torkavad ta turja kaks kidateralist käsivarrepikast oda. Härg saab shoki, ta hüppab ja raputab end, et valutegijaist vabaneda aga lõpuks on tal kuus oda seljas ripnemas ning ta küljed läigivad verest.

Selle episoodi järele kõlavad sünged trompetihelid ja märgivad surmavõitluse algust. Matador jalutab kohtuniku loozhi ette ja küsib tseremoniaalselt luba härga tappa. Selle saanud heidab ta oma kübara peast ja sammub väsinud ja verisele loomale vastu.

Ta näitab oma osavust ja julgust muletaga mängides ja ründavat härga enesest nii ligidalt kui võimalik mööduda lastes. Muleta tehakse märjaks ja pühitakse liivaga kokku, see satub muidugi ka looma silmadesse ja lõpuks on ta poolpime ja nõutu ning seisab seljaga vastu barjääri.

Matador saab ta niikaugele, et ta esimesed jalad on koos ja pea langetatud ning teeb esimese, teise ja kolmanda katse tumedalt mõirgavat looma tappa. Rahvas karjub ja vilistab, aga siis laskub järsku loom põlvili, teeb veel katset tõusta ja vajub küljele. Ta on surnud. Matador seisab ta ees ja räägib midagi.

Sel pühapäeva õhtupoolikul tapeti kuus härga.

ENDEL KÖKS

Heinrich Laretei: Julgestuskonverents ja meie

22. novembril astus Helsingis kokku Euroopa julgestus- ja koostöö konverentsi ettevalmistav konverents. See on foorum, kus Balti riikide küsimust on võimalus üles tõsta. Esijärjekorras peame aga ise selle eest hoolt kandma, et küsimus juba ettevalmistaval konverentsil arutusele tuleb.

Tänuväärsel viisil on Balti Komitee Stockholmis võtnud oma peale olla koondavaks kesuseks Balti organisatsioonide aktsioonidele. See ei ole väike ega kerge töö ja nõuab küllaldaselt tõhusat materiaalset panust.

Kavas on ju memorandumi koostamine, trükkimine mitmes euroopa, muuseas ka hiina keeles, selle väljasaatmine ettevalmistavast konverentsist osa võtvate riikide valitsustele ja parlamentidele ning Helsingis asuvatele välissaatkondadele, kahe vaatleja saatmine konverentsile, informatsiooni levitamine Skandinaavias ja Euroopas, pressikonverentside korraldamine jne.

Esimesteks vaatlejateks on saatkonna nõunik A. Koern Kopenhaagenist ja tuntud ajakirjanik Andres Küng. Balti Komitee on pöördunud muuseas ka eesti ja läti paguluste poole materjaalse toetuse saamiseks. Peaks olema iga eestlaste kohus anda sellele tööle oma jõukohane panus.

Memorandum on nüüd juba valmis, olles enne lõpulikku redigeerimist saadetud läbivaatamiseks komitee liikmetele ja Balti organisatsioonidele. Memorandum on üldiselt hästi koostatud. Mõned ebaloogilised lõiked on lõppredaktsioonis välja jäetud. Kahjuks on välja jäetud ka kaks olulist parandusettepanekut, mis tehti esialgsele tekstile mõnede komitee liigete poolt.

Ühes soovitati N. Liitu agressioonis süüdistamised rajada n.n. Kerstenirapordile, mis on sisse kantud Ameerika kongressi aktidesse. On teada, et paguluste seisukohti N. Liidu suhtes peetakse subjektiivseteks, kuna nad arusaadavalt peavad olema reznhiimi vastaseks, mille eest nad põgenesid. Põhjalikku uurimust, mis on heaks kiidetud N. Liidu sõjaaegse liitlase — Ameerika Ühendriikide — kongressi poolt, on aga raske tembeldada subjektiivseks ja erapoolikuks. Süüdistuste rajamine sellele neutraalsele ja autoriteetsele aktile oleks kahtlematuit annud suurema kaalu memorandumile ja võtnud subjektiivsuse arvele. Muuseas oli Prantsuse välisminister Schuman otse soovitanud rajada baltlaste märgukirjad Kersteni rapordile.

Teises parandusettepanekus soovitati avaldada meie rahulolu julgestuskonverentsi kokkuastumise üle. Esimesel silmapilgul tundub see ettepanek olevat täiesti vastukarva meie tunnetele. Kuid nagu öeldud on julgestuskonverents foorum, kus on võimalus Balti riikide küsimust arutusele võtta ja see on ettenähtaval ajal ainukene koht, kus see võimalus avaneb.

Seepärast võime rahul olla, et see konverents kokku tuleb. Selle rahulolu avaldamisega võtaks me jällegi vastastelt ära võimaluse süüdistada meid konverentsi nurjaajamise taotlustes ja tembeldada meid rahu ja julgeoleku vastasteks.

Mis motiividel need parandusettepanekud on välja jäetud, ei ole teada, kuid kahjuks vähendab nende väljajätmine memorandumi kaalu.

Vanadekodu Torontos saab teoks

TORONTO (ME) — Vanadekodu ehitamine Toronto eestlastele jõudis sammu võrra edasi. Nimelt laskis Eesti Abistamiskomitee juhatus tükeldada varem ostetud suure krundi, mille hind vahepeal on mitmekordistunud.

Krundi osade müügist loodetakse saada 200.000 dollarit, mis võimaldaks omale jäetavale osale hoone püstitamise. Arvestatakse, et vanadekodu ehitamisega võidakse alata juba aasta pärast.

Stipendiumi võimalus

Eesti Üliõpilaste Toetusfondi USA-s juurde loodud Jüri Lellepi nimeline mälestusfond jätkab stipendiumide väljaandmist eesti soost üliõpilastele vabas maailmas.

1973/74 õppeaastaks välja makstav rahasumma ei selgu enne 1973. aasta algust, kuid on tõenäoliselt 15.000 dollari ümber. Stipendiumid on saadaval õppimiseks real aladel.

Sooviavaldus-ankeete kui ka lisainformatsiooni võib nõuetada Toetusfondi juhatuselt (Estonian Students Fund in USA, Inc., P.O. Box 377, Wall Street Station; New York, N.Y. 10005, USA. Rootsi piirides palutakse selleks otstarbeks pöörduda Eesti Üliõpilaskonna poole Lundis järgmisel aadressil:

Eesti Üliõpilaskond Lundis
c/o Eeva Merike Kangro
Skördevägen 1
S-222 38 Lund

Tähtpäevaks, mil täidetud sooviavaldused päevad jõudma Toetusfondi juhatuse kätte New Yorgis, on 28. veebruar 1973. Juhime tähelepanu sellele, et sooviavaldused vajavad võrdlemisi põhjalikku dokumentatsiooni, mille hankimiseks tuleks realistlikult varuda vähemalt kuu aega. Järelikult ei ole mõtet sooviavalduslblankette nõutada peale 31. jaanuari. Puudulikult täidetud ja hilinenud sooviavaldused peavad kahjuks jääma rahuldamata.

Toetusfondi juhatus

Lugeja kirjutab: H.Kiisk talitas "oma äranägemise järele"

Laulupedagoog ja muusikategelane Elli-Marie Hallap, kes 8 novembriEPL-is avaldatud kirjas kritiseeris Harri Kiiski selgitust Harri Olti rakendamise kohta Eesti Kultuuri Koondise üritustel ja kellel H. Kiisk vastas 25. novembril EPL-is, on vaidluse lõpetamiseks saatnud toimetusele alljärgneva repliigi:

Harri Kiiski põhjendused ja aruandmised on seegikord kergekaalulised ja asja tuumast mööda käivad.

Minul kui Eesti Kultuuri Koondise liikmel asutamisest saadik ja nüüd Kultuuri Toimkonna zhürii liikmel, on moraalne ja juriidiline õigus "võidelda" selle organisatsiooni ja ta juhatuse eest ,kuhu ma kuulun. Samuti tohin ma kõnelda pagulaskonna nimel töe ja õiguse kaitseks.

Ülemaailmsete Eesti Päevade Rootsi Komitee lükkas tagasi A. Otema poolt "näidatud" EKK-muusikatoimkonna juhataja Harri Kiiski muusikaprogrammi "kui kontroversiaalse" nagu mulle tõendas Leo Karupää 18. novembril.

Muus osas jään ma kirjutuse juurde 8. novembrist ja ei pea väärikaks edaspidi Harri Kiiskiga poleemikat pidada ajalehe veergudel tema "oma äranägemise järele' 'talitamise tulemuste üle ühiskondlistes asjades.

ELI-MARIE HALLAP

● **Springfieldis, Illinoisi osariigis ristiti Erika ja Harald Johnsoni poeg John Martin. Lapse isa töötab insenerina, ema meditsiiniõena.**

● **Ümber-maailma-reisilt saabusid Austraaliasse tagasi arstipaar dr. Avo ja dr. Maile Tolver. Reis kestis kolm ja pool kuud.**

Montreali-noored Briti meistreiks

MONTREAL (EPL) — Montreali eesti skautlike noorte laskurklubi "Estonian Kalev" tuli tänavustel Briti maailmariigi (commonwealth) ülemaailmsetel korrespondentsvõistlustel teistkordselt esimeseks nii A kui B klassides.

Eesti poisid saavutasid 777 silma 880 võimalikust, jättes teiseks inglise Wolvertoni meeskonna, kes laskis 771 silma.

Juba teist aastat tuli individuaalmeistriks Montreali poiss Kalev Ruberg maksimaal silmade arvuga, saavutades võimalikust 200 silmast 200 silma. Võidukasse A messkonda kuulusid veel: Erik Teose 198 s., Peeter Kivestu 196 s. ja Toivo Taal 183 silma.

Eriti märkimisväärseks tuleb pidada B meeskonna tulemust 780 silmaga, mis osutus ka kogu võistluste tippsaavutuseks. B meeskonda kuulusid: Robert Raitare 198 a., Mark Teose 197 s., Arne Luik 195 s. ja Andres Pedriks 190 s. Saavutuste väärtust aitab tõsa ka teadmine, et meie poisid lasksid Quebecki Laskurliidu kohtunike valve all. Kõigil võistlejail tuli lasta v.-kal püssidest lamades käelt 20 lasku.

abe
AKTIEBOLAGET
ESTOMATIC

Endine kriminaalkomissar jutustab oma töökogemusist

Kriminaalametniku töö näeb tegelikus elus hoopis teistiti välja, kui seda näitavad kriminaalfilmid televisioonis või sellest jutustavad põnevad kriminaalromaanid. Tema amet nõuab palju teadmisi kogemusi ja tööd ning pole kaugeltki nii romantiline, kui seda enesele nii mõnigi lugeja ette kujutab. Seda tööd takistavad paljud asjaolud, millest kõrvaltvaatajal pole aimugi: kõiksugused, sageli moodsas elus ammu vananenud ja mittetarvilikud eeskirjad, raha- ja personnaalipuudus, raskused rahvusvahelises koostöös üksikute riikide vahel.

Ka neist raskustest kõneleb hiljuti ilmunud raamatu autor: Karl Kiehne "Nicht nur Rosen aus dem Klingelpütz". Ta seisis 37 aastat saksa kriminaalpolitsei teenistuses, sellest 5 aastat Saksamaa noorima mõrvakomissarina Hannoveris. 20 aastat oli ta kriminaalpolitsei juhiks mitmes suurlinnas, sellest 12 viimast aastat kuni pensionile minekuni Kölnis, kus tema töökohaks oli "Klingelpütz", vana mõrvarite vangla, mis vahepeal on ha kistud ja asendet moodsa betoonehitusega.

Sealt saadeti talle kord ühe naiskurjategija poolt kimp roose suure arusaamise eest vangidega käitumisel nende ülekuulamisel. Sellest siis ka raamatu imelikuna paistev pealkiri.

Oleti tahtis autor arhitektuuri õppida. Ta joonistas muide väga hästi, ainult matemaatikas oli raskusi. Kooli lõpetamisel oli saksa politsei sheffiks minister Severing, kelle siseministri olemisaeg loetakse veel praegu saksa politsei õitseajaks. Tema ministeerium otsis alatasa keskkooli lõpetanute seas andkeaid noormehi politseiteenistusele.

Noor Kiehne arvas mõne klassivennaga, et võiks omeli katsetada politseiga. Tema klassijuhataja, koolinõunik Haid, andis talle lõpeks ka tarvismineva tunnistuse, ütles aga seejuures: "Kõige targem oleks, kui sa kõigepealt ise ennast vahistaks!"

Kõige raskemad aastad olid aastad Kölnis, mida siis hüüti "Rheini Chicagoks" temas laialt levinenud raskete kuritegude, esmajoones mõrvade, tõttu. See asjaolu oligi põhjuseks, et autor viidi üle just selle linna kriminaalpolitsei juhiks, lootuses et ehk tema! õnnestub piiri panna hulgalistele tapmistele.

See läksi tal korda, kuigi ta ise sellest ei kõnele. Ta ainult arvab, et, kui tal tuleks veel kord elus valida elukutset, hakkaks ta uuesti kriminaalametnikuks. Parim aeg oli tema jutustuste järgi teenistusaeg Hannoveris, huvitavaim Berliinis, kus siis oli riigi kriminaalameti juhiks Arthur Nebe, mees, keda Hiller lasi sõja lõpupoole puua, kuna ta oli segatud atentaadi katsesse suvel 1944, raskeim Kölnis.

Seal ta teotses põhimõtte järgi: "Jumal andku mulle külmaverelisust kannatada asju, mida ma muuta ei saa, julgust asju muuta, mida suudan muuta ja tarkust, nende asjade vahel vahet teha".

Läinud sajandi teisel poolel algas kriminaalpolitsei tegevuse seadmine uutele alustele, tema viimisele teaduslikele alustele. Sõrmejälgede tähtsuse avastamine kuritegude selgitamisel töi esimese murrangu. Kuid, nagu see tavaliselt ikka jälle uuesti sünnib, oli ka hulk vastaseid, kes naersid uue meetodi üle ja ei mõtelnudki olukorra muutmisele.

Tegelik elu näitas jälle ise, kuivõrd tähtis leiutis oli, ning lõpuks ei saanud ka tema vastased enam selle kasutamise vastu midagi ette võtta. Kriminalistidel, kes pidid praktilise töö ära tegema, tuli lõpmatuseni võidelda igatliiki bürokraatide vastu, kes tihti mitte ainult teadmatusest, vaid ka mugavusest ei tahtnud uue ajaga sammu pidada.

Pealegi nõudsid ka siis muidugi kõik uuendused palju raha, vanad aniclnikud nurisesid "noorukite" üle, kes tormavad iga rumaluse järgi. Ametnike arvu tuli tubilist suurendada, sest ka roimarid hakkasid kasutama uue aja tehnikat.

Kõige selle juures ei tohi unustada, et kriminaalpolitsei ülesandeks ei ole ainult roimari tabamine. Väga tähtis on ühtlasi teo motiivide kindlakstegemine. See on nii mõnigi kord viinud teiste, veel selgitamatute roimade jälgedele. Pealegi on vaja kohtule esitada kuriteo täit pilti, sinna kuulub igal juhul ka teo tagapõhi ja sageli need abilised, kes seisavad kuriteo toimepanemise seljataga ja tihti on mõne mõrva toimepanemise peasüüdlased, kuigi nad ise viibisid sündmuste ajal kuskil mujal, kaugel sündmuspaigast. Meil ei tarvitse sellejuures ainult mõtelda poliitilistele kuritegudele, nagu näiteks hiljuti Müncheni sündmustele seoses olümpia mängudega.

Autor kõneleb oma huvitavas raamatus eriti silmapaistvatest juhtumitest paljudes linnades, mõrvadest, röövimistest, seksuaalkuritegudest. Ikka ja alati aga on ta peahuvi jutustustes sihitud kuriteo toimepanijale, inimesele, tema ohvritele, tunnistajatele, ametvendadele.

Kriminalisti ülesanne on selgitada kuritegu, selle toimepanija kindlakstegemine, mitte aga kohtumõistmine tema üle. See on kohtunike ülesanne. Ta peab aga alati silmas pidama, et tema sõnadel, tähelepanekutel, ka arvamustel on erikaal, mis võib mõjutada kohtunike otsust nii ühes kui teises suunas.

Kriminalisti vastutus on aga veel suurem, kui öeldust järeldada võiks. Ta peab tegu igakülgselt valgustada katsuma ja sellega aitama kaasa sellele, et kuritegevuse kasvu takistada. See on põhjus, mispärast arstid-eksperdid panevad nii suurt rõhku ka kriminaalametnike tähelepanekutele, kui nende arvates võiks vast ehk tegemist olla ebanormaalsete inimestega.

Ei saa ega taha peatuda üksikute autori poolt jutustatud lugude juures, nad panevad nagunii igat lugejat mõtlema ja näitavad, kuivõrd süüdi tihti ühiskond sel alal on. Kerkib veel teine küsimus: kas surmanuhtluse kaotamine oli ja on alati õigustatud? Autor on tema enese poolt avastatud mõrvade tagajärjel jõunud otsusele, et surmanuhtluse kehtivus ei aita kuritegevuse vähendamisele kaasa.

On siiski vaieldav, kas see seisukoht on õige. Paljude süütute laste elu näiteks oleks päästnud retsidivistide-seksuaalmõrvarite hukkamine. Kuid see on küsimus, mis viib juba teemale ja ainele, mille üle vaidlused veel pole lõppenud.

OSKAR ANGELUS

Soome-Vene "sõpruskuu"

TAMPERE — Soome ja N. Liidu nn. sõpruskuu, järjekorras 25:s, algas 7. novembril. Sõpruskuu on seega paigutatud oktoobrirevolutsiooni aastapäeva ja Soome iseseisvuspäeva vahemaile.

Sõpruskuul tutvustatakse vastakuti üksteisele naabermaad, selle teadust, kunsti ja muid saavutusi ühiskonnaelu eri sektoreis. Kuuaja jooksul selgitatakse Soomes üsna põhjalikult nõukogude valitsemise korda.

Kogu Soomes korraldatakse selle kuu jooksul paljusid üritusi, sest rahvale püütakse jagada teadmisi N. Liidu kohta niipalju kui võimalik. Nähtavamaid ettevõtmisi on kunsti-rahva-külastused. Nii näiteks esines Tamperel 14.—16. nov. N. Liidu laevastiku tantsu- ja lauluansambl. Teisteks võõrasteks on Karjala NSV kunstnikerühma ja N. Liidu noorsoo "sõprusrongi" külastus Tampere lähemas ümbruskonnas 22.—29. nov. (EPL:MR).

Eestlased on ainuke vähemus Rootsis, kel on kaks korda nädalas ilmuv informatsiooni- ja uudisteleht päevaajakirjanduse tüübist, eestluse häälekandja

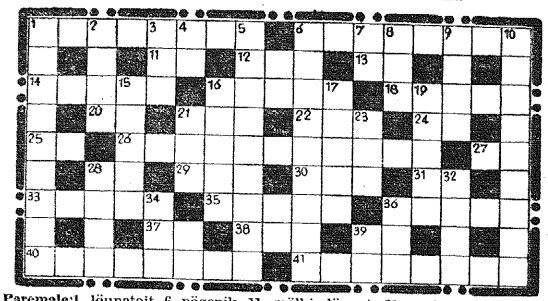
EESTI PÄEVA-LEHT

Seda eelist on eesti rahvusgrupil põhjust hoida üldise kogunemisega tellijaskonda. Rootsi ajakirjandusel on rasked ajad ja neile antakse riiklikku abi. Eesti ajalehte ei aita aga keegi muu kui eestlased ise. Seepärast on oluline, et

kõik eestlased on eesti ajalehe TELLIJAD

Helistage EPL talitusele tel. 08/21 84 46. Paneme Teile ajalehe käima. Või tellige otse kõikidest postiasutustest Rootsis ja Skandinaavias.

EPL ristsõna 42

Paremale: 1 lõunatoit 6 põgenik 11 negatsioon 12 tekib keemisel 13 argoon 14 teatud liiki vorst Rootsis 16 start 18 miimika (mitm.) 20 varajane valgus (om. kääne) 21 eesti ehililooja 22 kell 24 diftong 25 noot 26 Dickensi kuulus romaan 27 akadeemiline tiitel 28 klass 29 poplaulja Malmkvisti eesnimi 30 lõbus olemine (om. kääne) 31 intern. ilmakaare lüh. 33 eos 35 O. Lutsu romaan 36 jahijumalanna 37 üllatushüüatus 38 vannu 39 laiskelajas 40 ilmale tulnud 41 Amasoonase lisajõgi.

Alla: 1 kontvöörlikkus 2 nutt, hädakaebus 3 meri (ingl. k.) 4 diftong 5 [illegible] koomilises tähenduses 6 on abiellujad 7 gallium 8 kanton Shweitsis 9 andestust 10 muinasjutuline kullamaa 15 üksi, omaette 16 eesti helilooja 17 puhkuseaeg (mitm.) 19 mõlki, lõmmi, 21 vankri osa 23 jõgi hispaania k. 28 tiigi kontsertmeister 32 vabaduse kaotanud inimene 34 kuningas (prants. k.) 36 teatud standardmöödu lüh. mõiste 39, sama mis 20 paremale.

Lahendus 41:

Paremale: 1 Boliivia 7 isiklik 12 alus 13 ahmimas 14 asu 15 le 16 islam 18 sa 19 Avesta 21 uskus 24 so 26 omale 28 lektor 31 aus a 34 alias 36 irema 37 Ilias 38 deemi 40 kumm 41 delikt 43 inna 45 Akaiad 46 Astarte.

Alla: 1 balalaika 2 Olev 3. Isis 4 valama 5 iha 6 ammuli 7 imik 8 sadul 9 laaste 10 is 11 kus 17 sto 20 eksima 22 seadis 23 Seim 25 oomen 27 Alle 29 kriit 30 radar 32 uluk 33 aami 35 sekt 39 ETA 41 dd 42 la 44 ne.

Õnnitlus Nixonilt eesti skautidele

LOS ANGELES (EPL) — Siinses Eesti Majas toimus äsja Eesti Evangeelse Luteri Kiriku Los Angelesi koguduse esimene sügisene perekonnaõhtu, mis kujunes väga elavaks. Kava suurem osa oli seekord reserveeritud skautidele ja gaididele, kellest paljud said hoolsusmärke ja ülendusi. Edukaimaks nooreks osutus 18-aastane Victor Koit, kes õpib esimest aastat University of California aatomiteaduse fakultseedis. Eesti kiriku ja noorte vahel on siin tihe koostöö.

Tugevat kasvu käharpäine nooruk sai oma tubliduse eest (tal on üle vormisärgi lai pael 25. teenetemärgiga) ameerika skautide kõrgeima autasu — Kotkamärgi — kusjuures õnnitlustelegramme oli saabunud president Richard Nixonilt, California kubernerilt ja kongressiliikmelt, kunagiselt äärmiselt parempoolselt presidendi kandidaadilt Barry Goldwateriit. Viimane oli saatnud ameerika lipu, mis oli lehvinud Kapitooliumi kohal.

Eesti Maja suurde saali oli kogunenud üle saja kaasmaalase, vanu ja noori, kes istet võtsid pikkade kohvilaudade taga. Poodiumi ette saali keskele oli pandud suur ameerika Kotkamärgi embleemi joonistus lipukirjaga "Be Prepared" ("Ole valmis") ja siinsete skaudiüksuste lipud. Lauldi ühiselt "Kaunistagem Eesti kojad kolme kodu värviga..." Pärast õpetaja Rein Neggo poolt peetud lühipalvust süütasid nooremad skaudid küünlapüramiidi, mille tipus ilutsesid eesti lipuvärves küünlad. Iga küünla süütamisel andsid poisid selge häälega oma töötuse olla ustavad, armastada isamaad, olla abivalmid. Järgnevalt said kolm hundut skaudimärgid ja neli noort skauti ujumise- ja elupäästmise märgid.Uus väike hundu, 8-aastane Arno Nurmberg, andis ärevusest õhetavate põskedega oma esimese töötuse ilma ühegi komistuseta päheõpitud tekstis. Kahele kohalviibivale ameerika vanemskaudile Randell ning Roger Williamsile, kelle skautmasterist isa koos eesti sõpradega kohvilauas istus, anti üle "Tulehoidja" üksuse sõprusmärgid.

Siinse Eesti komitee esimees Brono Laan kõneles Kotkamärgi tähtsusest tunnustusena skautlikele noortele. Ainult üks protsent kõigist ameerika skautidest saavad kotka astme. Pöördudes otse Victor Koit'i poole, ütles kõneleja: "Ameerikal on hea tulevik ja sina saad omaltpoolt kaasa aidata, et seda veelgi paremaks teha." Järgnes Victori kotkaskaudi töötuse andmine inglise keeles. Märgi kinnitas talle rinda ta isa, skautmaster Elmar Koit, kes andis ka ülevaate Los Angelesi eesti skautlike noorte tegevusest alates "Tulehoidja" üksuse asutamise päevast 12. veebruaril 1961, mil hunduks astus ka poeg Victor.

Pärast kava pidulikku osa pidas 14-aastane gaid Nancy Nurmberg referaadi teemal "Mida nägin Kotkajärvel". Gaidijuht Virve Lillepuu näitas suvisest suurlaagrist Kanadas sceria väga ilusaid värvivalguspilte. Hiljem joodi kohvi suure, kotkamärgiga dekoreeritud, õnnitlustordi lõikudega. Oli juhus paar sõna juttu ajada tagasihoidliku Victoriga, kes oma skautlikud teenetemärgid on saanud tehniliste joonestamise, fotoala, lennu-, laske- ja suusaspordi ja veel mõningate alade eest. Ta on ka olnud "Tulehoidja" üksuse varahoidja, kirjatoimetaja ning patrulljuht, saades nüüd vanemaks patrulljuhiks. See kõik ei takistanud teda lõpetamast kohaliku William Taft keskkooli cum laude.

KARIN

METSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 69 47 71 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Majandus Esinduse murelaps

EP-ülejääk tuleb hoida traditsiooni jatkamise fondis

luskogu erakorraline, järjekorras 31. istung toimus 18. nodieforbundet Medborgareskola aulas Stockholmis. Istung alja sellest võttis osa 45 Esinduskogu-saadikut. Juhatas Esin-esimees Valter Soo, protokollisid Mart Kiiver ja Arvi r Soo, avades istungi ja soovides Esinduskogule edu ka rik- koostulemusi, tähendas m.h., et käesolev erakorraline istung — nagu varasemadki — on kokku kutsutud selleks, et arutleda rahvuslik-ühiskondliku töö- ja meie rahvusgrupi huvide kaitsmise küsimuse nii siinse riigivõimu kui ka avalikkuse ees.

Esinduskogu abiesimees puudutas seejuures ka Ülemaailmseid Eesti Päevi, mis olid eestlaste võimsaks demonstratsiooniks ja jõunäitamiseks väljaspoole, mis olid virgutajaks kõigile hajaliasuvaile rahvusgruppidele, avardasid nende vaatepiire ja andsid värskendavaid impulsse tegevuseks.

Valter Soo ütles kritiseerivaid sõnu rootsi ühiskonna ja massmeedia kohta, "mis toidab rahvast ühekülgse ning ajupeseva informatsiooniga. Siin on nähtusi, millede vastu, toetudes oma elukogemustele, peame väsimatult ja julgelt võitlema".

EESTI PÄEVAD EJÄÄDVUSTAMINE

Järgmiseks punktiks päevakorras oli Esinduse esimehe Leo Karupää ettekanne: Ülemaailmse Eesti Rahvuskongressi otsused meie töös. Referent vaatles peamiselt neid otsuseid, millised oleksid rakendatavad Esinduse tegevuses. Peale muu esitas ta sooviavaldusena ettepaneku, et rahvuskongressi materjal muuta eesti üldsusele kättesaadavaks eri väljaandena ja kiirustada selle trükkimisega. "Seda väljaannet ei tule samastada Ü.E. Päevade albumisega, mis on teoksil ja kujuneb pigemini pildialbumiks kui kirjalike materjalide kogumiks," vastas referent Mart Kiiveri sellekohasele küsimusele. Soovia-valdus-ettepanek kiideti heaks koosoleku poolt.

Referent avaldas mõtteid ka Eesti Päevade ülejääigi kasutamise kohta, mille suhtes on Kanadas tehtud mõnesid ettepanekuid, milledega ei saa nõustuda:

— Ülemaailmsed Eesti Päevad, ütles kõneleja, andsid vastuse sellele, et väliseestluse jõud on suurem kui me seda kunagi arvasime ja et meie kokkuhoidmise tahe on ülemaailmselt edasi elav. Nende päevadega on eestlaskonna tegevusareenile astunud uus jõutegur, mis on võimsam kui ükski teine varasem liikumine eksiilis. Seda tuleb sellepärast edasi arendada ja talletada. Peame kõik kaasa töötama, et järgmised Eesti Päevad oleksid veelgi suuremad ja jõulisemad.

LEO KARUPÄÄ: ÜLEJÄÄK GARANTEERIGU TRADITSIOONI!

Siin peatus Leo Karupää küsimuse juures, mida arutatakse Kanadas: kuidas kasutada Eesti Päevade ülejääki. Ta ütles:

— Eeloeldu taustal oli valus lugeda Eesti Päevade peakomitee viimase koosoleku kirjeldust. Mitte minul üksi, vaid paljud osavõtjad on pöördunud minu poole selgituse saamiseks, kuidas peakomitee koosolekul üldse võisid kerkida ettepanekud ülejäägi jagamiseks kaasas olnud tähtsamate organisatsioonide vahel või sellest toetuse määramiseks mõnele üksikule organisatsioonile. Olid ju kõik eestlased ja organisatsioonid üle maailma panuse andjaiks. Kuidas saab siin luua võrdlust, kellel siin on rohkem õigust?

Kas need tuhanded eestlased, kes aastate jooksul pigistasid oma igapäevase elu kõrvalt kokkuhoiusummasid sinnasõiduks ja üritustest osavõtuks, kes selle kõrval veel organiseerisid kaasmaalasi kaasasõiduks, või need organisatsioonid, kes kohapeal mõne kuuga õppisid selgeks mõne näidendi või mängisid mõne varem õpitud tüki jne.? Õiget võrdlust me ei leia kunagi. Ja need kõige suuremad vaevanägijad ei soovigi midagi, nende idealism tundis rõõmu andmisest, töötamisest. Peakomitee Torontos on määraja kui pidustuste teostaja ja nende eest ka hiljem vastutaja — selleks on tal moraalne ja juriidiline õigus. Kuid tulevaste ülemaailmsete Eesti Päevade traditsiooni edasiarendamise huvides ei saa olla ühtki teist teed puhaskasu, kui suur see ka ei oleks, kasutamiseks, kui et sellest vähemalt 70 protsenti määratakse erilisse ülemaailmsete Eesti Päevade fondi.. Ainult 30 protsenti võiks tulla Peakomitee äranägemisel jagamisele üldrahvuslike aktsioonide toetamiseks.

Rootsi Eestlaste Esinduse esinduskogu saadikuid koosolekul (EPL-foto Lepper)

Leo Karupää konstateeris, et Eesti Päevadeks loodud ülemaailmne organisatsioon kohapealsete komiteedega asukohamaades töötas laitmatult. Ei ilmnenud mingeid lahkhelisid kohapealsete komiteede ja peakomitee vahel:

— On loomulik et see töö oma distsipliiniga ja väljakujunenud korraga funktsioneerib kuni peakomitee tegevuse lõpetamiseni, eriti kui arvestada, et paljud senistest komiteede liikmetest kaasa löövad ka järgmiste ülemaailmsete päevade komiteedes, kindlustades kogemuste kontinuiteeti. Arvestades kohapealsete komiteede töö jatkumisega, oleks loomulik, et need ülejäägi arvel tehtud taotluste suhtes kujuneksid nõuandvaiks:

— Nagu kuulda, on mitmelt maalt peakomiteele esitatud sooviavaldusi ülejäägist toetuse saamiseks. Oleks õigem, kui sellised sooviavaldused antakse sisse asukohamaa komiteele ja peakomitee võtaks arvesse ainult neid toetuspalveid, millistel on vastava maa komitee toetav seisukoht. Tuleb hoiduda kõigest, mis tulevikus võiks raskendada ülemaailmset koostööd, rõhutas koneleja.

PUUDUJÄÄK MAJANDUSES SUURENES

Esinduse majandusest andis ülevaate laekur Ilmar Laan. Ta nentis, et majanduslik olukord on pärit viimast Esinduskogu istungit üha halvemakas muutunud. Puudujääk on suurenenud mõne tuhande krooni võrra. Kuidas peaksime tegutsema, et kulud väheneksid?

See küsimus tuleb tõsiselt käsile võtta. Võib-olla peame oma senist poliitikat muutma? Peame ehk ühinema teiste vähemusrahvustega, et ühiselt kinnitada õigust riigitoetuse saamiseks. Sest lõppeks peame riigilt ühel või teisel viisil toetust saama. Selle soovi täitumiseni peame aga ise oma majandust korraldama. Praegusest situatsioonist koneleb selget keelt asjaolu, et büroojuhataja pole enam tasu saanud ja on sunnitud mujal töötama. Seetõttu on tal vaöimalik töötada Esinduses ainult väga piiratud ajaga.

Laekur märkis veel ka seda vastutulematust, millega siinne valitsus suhtub vähemustesse. Ülevaade tekitas rohkesti sõnavõtte ja arutlusi.

KAS RAHA ESINDAJAILT VÕI VALIJAILT?

Pikema süüdistava sõnavõtuga esines majanduskomisjoni liige Irina Aug, kes kordas esmalt Esinduskogu esimehe prof. Hans Kauri varasemat seisukohta, mis seisneb toetuste saamises Esinduskogu saadikuilt: "Kiireim ja loomulikum tee on, kui iga esinduskogu saadik ise toetab kasvõi näiteks 10 krooniga kuus ja organiseerib vähemalt kaks sõpra, kes sama teeksid."

— Tänaseni on ainult üksikud saadikud selle mõttega kaasa läinud. Juba siis, kui Kauri selle mõtte seile töi, tuli Liberaalselt erakonnalt hääli, et seda seisukohta ei saa teostada! "Raha peab tulema valijailt, aga mitte saadikuilt."

Pr. Aug leidis edasi, et kui vähemalt 1000 kaasmaalast kolmele korjandusele heatahtlikult suhtuks, võiks Esinduse majandamiseks aastas 50.000 kr. kokku panna.

Kuna Esinduse olukord on nüüd tõsisem kui aasta tagasi, siis tuleb igal viisil hoolt kanda, et asjad veelgi halvemaks ei muutu, toonitas pr. Aug ja soovis lõpuks, et Esinduskogu arutakse koheselt büroojuhataja tasu küsimust ja et need saadikud, kes pole seni oma toetuskohustusi täitnud, seda viivitamatult teeksid.

Harald Nurk arvas, et Esinduse juhatus peaks oma senist majandusstruktuuri muutma. Üürikulud on nnäit. liiga suured. Peaks leidma võimalusi nende vähendamiseks.

Laekur Laan esitas üürikulude liig-suurust. Ruumide väljaüürimisest on laekunud sissetulekuid, et Esindus on tasunud aasta jooksul ainult 7000 kr. Seda ei saa kalliks pidada.

Elmar Aibast toetas kõigiti pr. Augi seisukohta, mis puudutab Esinduskogu liikmete kohustust toetamise osas. Ta esitas ühtlasi sooviavaldse, et nendele, kes pole oma kohustust täitnud, saata meeletuletused. Elmar Aibast lisas, et Göteborgis on otsitud võimalusi toetuste hankimiseks Esindusele, mis on ka õnnestunud.

Mihkel Jüris rõhutas sellise süsteemi leidmist, mis soodustaks rahasaamist kaasmaalastelt. Juhuslikud toetused ei kata kulusid. Ta soovitas rakendada juba varem kõneall olnud toetuskaartide-süsteemi.

"MILJON, MIS LÕHESTAB"

Ahti Pae juhtis tähelepanu väärarvamisele, nagu poleks eestlastele riigitoetust antud. Seda on antud seni üle ühe miljoni krooni. See on tulnud Eesti Komitee kaudu koolidele, arhiivitöölistele, noorsootööks jne. Kuid senine toetuse andmise meetod on olnud eestlaskonna lõhestamiseks. Analoogiliseks nähtuseks pidas Pae ka asjaolu, et temale ei lubata arhiivitööd Esinduses — tehku seda mujal!

— Esinduse üks põhimõtteid on, ütles Pae, "eestlaskonna kaudu eestlaskonna heaks". Sellest seisukohast peame lähtuma ka majanduses. Esinduskogu peab ise oma sisemise jõuga näitama, et ta on suuteline ka majandust korraldama. Ahti Pae pidas senist postizh.-kaartide süsteemi küllaldaseks.

Felix Kello ütles, et Esinduskogu liikmed peavad organiseerima majanduslikult, ükskõik millise süsteemiga!

50 või 100 kr. isiku kohta aastas — see pole mingiks raskuseks praeguste palkade juures. Me ei tööta ainult eestlaste heaks. Meie esipeamisi sihte on võitlus kommunismi vastu.

"TÖÖ EI TOHI SEISMA JÄÄDA"

Rein Asu toonitas, et edasitöötamist ei tohi takistada majanduslikud raskused. Nende vältimiseks peab majandustoimkond võimalusi tõsiselt ja igakülgselt kaaluma ja tegema konkreetse ettepaneku aktsiooni läbiviimiseks.

Alur Reinans ei pidanud põhimõtteliselt õigeks Esinduskogu liikmete maksustamist 10 krooniga kuus. Esinduse juhatuse süüdista-

Järg. lhk. 8.

Eesti Jõulukaardid 1972

- Õnnesoovid peale eesti keele veel 25 keeles.
- Kaardid on kujundanud eesti lapsed ülemaailmsel 1965.
- Sadade kavandite hulgast valis žürii 8 parimat, mis nüüd ilmuvad moodsas reproduktsioonitehnikas.
- Teemad ja noored kunstnikud: Vaike Hõbelaid — Kolm tarka, Urve Ignats — Lumi ja mets, Anne-Liis Jallai — Tähna teeme lumemehe, Jaan Kirsmaa — Mägede harjad, Hele-Mall Kolga — Ma olen väike karjane, Anne Rannalect — Lumesadu, Maia Raitik — Käbi, Jan Steinma — Põhjavalgus. Copyright Väli-Eesti.
- Kaardikomplekti hind Rootsi krooni 22:50, väljaspool Euroopat $ 5:—. Tasudes kahe komplekti hinna kr. 45:— või $ 10:—, kolmas komplekt tasuta.
- Kaartide väljasaatmine kirjastusest algab 1. detsembril, ülemeremaadesse õhupostiga.
- Aadress tellimisteks ja sissemaksudeks: Väli-Eesti, Box 2171, S-103 14 Stockholm. Postgiro 50 27 55-2, bankgiro 721-80 50, ülemeremaadest isiklik või pangatshekk või posti rahvusvaheline sissemaksukaart.
- Kes tasuvad enne 1. Jaanuari 1973, v"tavad osa huvitavast võistlusest, kus auhindadeks 16 väärtuslikku teost eesti kunstnikelt. Lähemalt kaartide kaaskirjas.

†

Kalle Volbek

* 3. 2. 1940 Eestis

† 18. 11. 1972 Stockholmis

Valusas leinas

VANEMAD
VEND PEREKONNAGA
SUGULASED

Matmine esmaspäeval, 4. detsembril 1972 kell 11.00 Skogskabelis, Metsakalmistul.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist

Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariaterget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Ööpäevane valvekord

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Esinduse majandus

mist, mis seoses majandusküsimustega üles kerkis, pidas Reinans ka esinduskogule ohtlikuks. Kuna Esinduse juhatuses on puudunud celduses koostööks, siis soovitas ta teha kõik koostöö-meelcolu loomiseks. Kasvõi uute juhatusliikmete valimisega, "kes tulevad, teevad tööd ja kritiserivad endist juhatust."

Alur Reinans vastas hiljem Annus Estra sellekohasele küsimusele, et ta ei mõtelnud oma sõnavõtuga juhatuseie umbusaldust avaldada.

Majandusprobleemide kohta võtsid veel sõna Agu Kriisa, kes soovitas Mihkel Jürisele kehtestada tema poolt propageeritud toetuskaartide-süsteemi esialgu oma kodulinnas Eskilstunas, millist siis hiljem teistes keskustes eeskujuna võetakse; Ilmar Laan ütles, et kõik ekskused, kus kaardisüsteem on teostatav, tehku seda; pr. Vaike Jõrlado soovitas jätta käiku postizh.-kaardid, milliseid võiks täiendada toetuskaartidega teatavas valooris kohtadel. A. Estra toetas toetuskaartide-süsteemi kehtestamist. Kristjan Meikop avaldas kahetsust, et "me pole neliipühisuosulised" oma esindusorganisatsiooni toetamisel. Mitmesuguseid arvamusi avaldasid veel R. Norvel, N. Lindvet j.t. Koosolek otsustas lõpuks Felix Kello ettepanekul anda majandusküsimus kiires korras lahendamiseks majanduskomisjonile.

Seoses büroojuhataja küsimusega soovitas A. Estra esitada nõudmine vastavale valitsusasutusele, et büroojuhatajale võimaldatakse arhiivitöötaja ametnikuna Esinduses töötada. Ilmar Toigre pidas soovitavaks ses asjas petitsiooni korraldamist ja selle esitamist vastavale asutusele.

Kuna arhiivitöökohtade suhtes on liikvel kuulujutte, nagu ei taheta neid sihilikult Esinduscle võimaldada, esitas Agu Kriisa soovi, et Esinduse juhatus selgitaks seda küsimust ametlikus korras.

Esinduskogu võttis kõik soovid üksmeelselt teatavaks, lootes nende peatset lahendamist juhatuse poolt.

KESKNÕUKOGU JA MAAILMAPOLIITKA

Järgmine päevakorra-punkt, mis nägi ette Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu põhikorra muutmist ÜEK Täiskogu ettepanekul, kiideti Esinduskogu poolt heaks. Ettepanekus kõlab ÜEK põhikorra (punkt VII viimne lõige) muudatus järgmiselt:

Ülemaailmsesse Eesti Kesknõukogusse saadavad esindajaid eesti keskorganisatsioonid: Austraaliast 4, Ameerika Ühendriikidest 8, Kanadast 8, Saksa Liiduvabariigist 4, Inglismaalt 4 ja Rootsist 8.

Senises versioonis oli esindajate arv kaks korda väiksem.

Välistegevuse probleeme vaatles Jüri Adila pikem referaadiga julgeoleku-konverentsist, tuues põgusalt esile ka ajaloolise tausta: "Panslavistidele on olnud alati unistuseks Euroopa ja Aasia vallutamine. Nendest soovidest täitusid paljud pärast II Maailmasõda. Suur osa Euroopast a n t i Kremli valdusse."

—Moskva on oma propagandaaparatuuriga propageerinud julgeolekukonverentsi kokkukutsumist. Pealeselle on rakendatud rida organisatsioone, milliste ülesandeks on avalikkuse kaudu mõjutada Kremli nõudmiste rahuldamist... Venelane teeb sellel konverentsil kõik, et poliitiliselt ja majanduslikult kogu Euroopat kontrollida, ütles referent m.h.

Peale üksikasjaliku analüüsi, kus juures referent vaatles reaktsioone Euroopas näit. Franz Josef Straussi ja Pan-Euroopa idee isa Richard Condenhove-Kalergi seisukohtade kaudu, ütles ta m.s.:

— Helsingis pole läänc-esindajail ei kaaluvaid ettepanekuid ega seisukohti, on vahest ainult soove kaubanduse suurendamiseks N. Liiduga.

Meie seisukohta rõhutas Jüri Adila, et "meile on täielikult vastu võtmatu status quo tunnustamine Euroopas... Meie peame korduvalt kinnitama maailmale, et me ei lepi ilalgi iseseisvuse röövimisega N. Liidu poolt ega pea endi kohta kehtivaks Kremli soovikohaseid otsuseid, milliseid võidakse teha Helsingis".

Lisaks ettekandele esitas Jüri Adila veel eestlaste arvamusi enne julgeoleku-konverentsi algust USA-st, Inglismaalt Saksa Liiduvabariigist, Prantsusmaalt ja Shveitsist. Referaadi kohta võtsid täiendavalt sõna Jüri Poska ja Ahti Pae.

VÄHEMUSKÜSIMUSED ROOTSIS

Aktuaalset minoriteetide ja sisserändajate küsimuses — seda käsitles Ahti Pae sisserändajate debattorgani "Vårt nya land" (nr. 6, 1972) põhjal. Nimetatud ajakirjas (nagu juba EPL:s varem refereeritud) avaldavad sisserändajate kohta oma arvamusi ja seisukohti intervjuuvormis peamin. Olof Palme ja moderaatse partei juht Gösta Boman. Mõlema seisukohad on minoriteetide kohta soodsed ja kohati kokkulangevadki. Referent esitas katkeid, selgitas neid vajaliklt ning tegi kokkuvõttes järelduse, et hoolimata lubavaist seisukohtadest on nende minoriteetide seisund, kellede seljataga seisab poliitiliselt valitsuspartei, sootuks parem kui meil.

Lühiajaline kuid intensiivselt kulgev istung lõppes Eesti hümni laulmisega. (EPL/MR).

Kohalik elu

LUND

Tartu ülikooli aktus

Eesti Vabariigi Tartu ülikooli aastapäeva aktus peetakse Lundis pühapäeval, 3. dets. kl. 14 Grand Hotelli pidusaalis Bantorgetil. Kõneleb Andres Küng teemal "Demograafia põhiküsimusi Baltikumis". Solist Maimu Mardi-Bang Kopenhaagenist. Aktusele järgneb koosviibimine.

STOCKHOLM

Õpetajate kokkutulek

Eesti algkooliõpetajate ühing, eesti gümnaasjumiõpetajate ühing ja eesti kutsekooliõpetajate ühing korraldavad reedel, 1. dets. kl. 18 Eesti Komitee naissektsiooni ruumes Tulegatan 20 ühise kokkutuleku, kus mag. Rajamaa kõneleb teemal "Muljeid ja tähelepanuid kuus nädalat kestnud külastusreisilt Kanada ja USA täiendusskoolidesse". Kõik, kes on huvitatud eesti noorte rahvuslikust kasvatusest Kanadas ja USA-s, on teretulnud.

OSKARSHAMN

Jõulujumalat. ja Esto 72

Jõulujumalateenistus Oskarshamni kirikus toimub laupäeval, 16. dets. kl. 15, öp. Takkel Gävlest, armulaud. Pärast toimub hotell Be-Ges koosviibimine (Kõpmansgatan 4, teisel korrusel) kus näidatakse värvi- ja helifilmi möödunud suvel Torontos toimunud Eesti Päevadest. Järgneb õhtusöök. Film ja õhtusöök kokku 20:-. Oskarshamni Eesti Seltsi juhatus ütleb teretulemast kõigile lähedalt ja kaugelt.

Eelregisteerimine vajalik hiljemalt 9. dets. tel. 0491/151 14 ja 0491/116 88 või 0491/134 88.

Konverents

-Algus lk. 1

mesriikidest selles küsimuses USA seisukohaga. Kui niisugune algatus UN-is nurja läheks, oleks see suur tagasilöök USA-le, kahjustaks meie positsiooni ja ei tooks kasu Lääi rahvale. Sellepärast meie usume, et niisugune samm praegusel silmapilgul ei oleks kasulik.

Kokkulepe, mis 11. aprillil Moskvas sõlmiti teaduse, tehnika, kultuuri ja teistel aladel läbikäimise kohta 1972-1973 on meie arvates tasakaalustatud programm vahetusläbikäimiseks USA ja N. Liidu vahel. Muidugi on väga vähe, mis USA valitsus saab teha N. Liidu valitsuse mõjutamiseks selles osas, kust üks või teine grupp N. Liidust välismaailma tuleb.

Olgu jälle rõhutatud, et kõgil nendel aladel USA võtab ette ja teeb ka edaspidi kõik võimalikud aktsioonid Lääi rahva enesemääramise õiguse toetamiseks.

Kuningas

Algus lk. 1

Vastuvõtt kuninga juures kestis üle 20 minuti. Kuningas esitas temale omase asjatundlikkuse ja täpsusega terve rea küsimusi nii eestlaste Rootsi tuleku kui ka eestlaste praeguse sotsiaalse ja kultuurilise olukorra kohta.

Kuningas rõhutas kultuurilise omapära säilitamise vajadust, tuues paralleele Ameerika rootslaste olukorrast. Vastuvõtt võimaldas mõnevõrra tutvustada kuningat ka eesti koolide ja noorte probleemidega, samuti puudutada olukorda kodumaal.

VAHEST ON VOORUS TASUV

Kokkuhoidlikkus on voorus. Ja see teenib ära oma tasu. Siin see tulebki! Kui Sul on käepärast vähe raha, siis on Sul lähemal ajal võimalus neid asetada uutesse riiklikesse hoiuobligatsioonidesse — Spar 72.

Siis nad kasvavad — rendisega ja ekstraboonusega — 50 % vähe rohkem kui viie aastaga. 500-st hoitud kroonist saab 750 krooni, 5000-st kroonist saab 7500 jne. See tähendab läbilöikerendist, mis on 8 % aastas kogu perioodi vältel.

Seda kiiret, kindlat kasvu saad Sa ilma et kapitali oleks vaja siduda. Mistahes ajal on võimalik obligatsioone sisse lunastada. Ilma eelneva ülesütlemiseta.

Rendis (esimesel aastal 6 %) töuseb igal aastal poole protsendiga. 1977 on see 8 %. Ja mis kõige parem: kui Sul obligatsioonid 1978. a. märtsis alles on, antakse peale selle veel boonust — mis on 8 % sisseostuväärtusest. See võrdub terve aasta ekstrarendisega ja on **maksuvaba!**

500 krooni on madalaim väärtus. Ent kõik perekonnaliikmed — ka lapsed — tohivad osta 20 000 krooni eest per capita.

Otsusta aga kiiresti! Viimane ostu tähtpäev on 15. dets. (võidakse katkestada ka varem). Maksmise endaga võib viivitada kuni 31. jaanuarini.

Saad tulumaksuraha tagasi?
Tahad edukalt raha platseerida?
Rendisega, mis kasvab iga aastaga!
Sel juhul osta Spar 72! KOHE!

- Spar 72 tohivad osta üksikisikud. Obligatsioonid kirjutatakse omaniku nimele.
- Madalaim obligatsiooniväärtus on 500 kr. Iga isik tohib osta maksimaalselt 20 000 krooni eest.
- Garanteeritud rendis kehtivusaja vältel: 6 % a. 1973, 6½ % 1974, 7 % 1975, 7½ % 1976 ja alates 1977 8 %. Rendis makstakse välja kui obligatsioon tagastatakse.
- 1. märtsil 1978 lisatakse sisseostuväärtusele 8 % boonus. Rendise ja boonusega annab Spar 72 keskmise rendise, mis on 8 % aastas kogu kehtivusaja vältel.
- **Boonus on tulumaksuvaba.** Rendist deklareerides võib kasutada shabloonimahakirjutamist sissetulekust kapitalilt, praegu 400 kr üksikisikuile ja 800 kr abielulistele.
- Obligatsioone võib mistahes ajal sisse lunastada (Summadelt, mis võetakse välja enne 1. dets. 1973 ei anta rendist).
- Broshüürid lähemate andmetega on saadaval müügikohtades.

% Spar 72 on müügil **postil, äri- ja hoiupankades, põllunduskassades, riigipangas või otse riksgäldskontoretis,** Box 16 306, 103 26 Stockholm 16.

Osta kohe hoiuseobligatsioone! Kuni 8% rendis boonusega*

*nüüd maksuvaba

RIKSGÄLDSKONTORET

SPAR 72